

VI. AASTAKÄIK

HIND 35 MARKA

EESTI METS

METSA- JA JAHIASJANDUSE KUUKIRI

Nr. 10

OKTOOBER

1926. a.

VASTUTAV TOIMETAJA:
J. ZOLK.

VÄLJAANDJA:
E. METSATEENIJATE ÜHING.

A.-S. „SILVA“

Tallinnas, Merepuiesteel Nr. 17.

Telefon kontoris 9-29, 13-80. kaupluses 18-09.

Metsaosakond 13-20.

Telegrammi-aadress: TALLINN — „SILVA“.

Soovitame

rikkalikus walikus kuiwi hõoweldatud
ja hõoweldamata

kuuse- ja männilaudu,

kuiwi tamme-, saare-, jalaka-, kase-, lepa-
ja haawalaudu.

Ümmargusi
ja kanditud

palke,

kõigis nõuetawates
pikkustes
:: ja jämedustes. ::

Ümmargusi ja saetud

latte.

Saeweskis wõetakse wastu ja täidetakse rutuliselt igasuguseid
tellimisi. Ostame igasugust metsamaterjali piiramata arwul.

EESTI METS

METSA- JA JAHIASJANDUSE KUUKIRI.

Toimetuse ja talituse:
Tallinnas, Metsade Peavalituse juures.
Telefonid:
Vastutav toimetaja 32-86.
Asjaajaja 12-75.
Aadress: liht- ja rahasaadetistele:
Kuukiri „EESTI METS“, Tallinn.

Tellimise hind:
Aastas Mk. 400.
Poolaastas „ 200.—
Veerandaastas „ 100.—
Üksik number 35 mk.
Väljamaale 600 marka aastas.

Kuulutuste hind:
1/4 lehekülge Mk. 2000.—
1/2 lehekülge „ 1000.—
3/4 lehekülge „ 500.—
Tekstis ja kaanel 50% kallim.

Nr. 10.

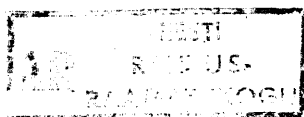
Oktoober 1926.

6. aastakäik

E. metsateenijate ühingu Kambja osakond.

Pingil istuvad (vasakult paremale): metsnik J. Lust, metsnik J. Madsen, metsnik A. Ollin, metsa-
ülem A. Milk, asjaajaja O. Madisson, kants. ametnik N. Reinbaum ja metsnik G. Ostrov.

Prof. A. K. Cajanderi külaskäigu puhul.

A. Mathiesen.

Neil päivil oli Tartu ülikooli metsaosakonnal pidupäevad. Meil oli õnn enda keskel näha vennasrahva түsedamat metsateadlast, Soome metsade peavalitsuse juhatajat prof. Cajander'it, kes ühtlasi ka suuremaks teadusemeheks kogu ilmas. See sündmus on ja jääb meie ülikooli metsaosakonnale ajalooliseks sündmuseks: see on esimene juhus, kus meil võimalus oli väljaspool Eestit teadusemehi mitte üksnes näha, vaid ka tema ettekan- deid kuulda. Prof. Cajander oli nõnda vastutulelik, et ei kohkunud vaevast esinemast kolme pikema loenguga, andes sissejuhatust ning täielikku ülevaadet meie lugupeetud külalise enese poolt rajatud metsatüüpide teooria, ning sellest praktilises elus saadud järelduste kohta.

On küll väga kahju, et nende loengute tõtu aja puudusel prof. A. Cajanderi ringsõit Lõuna - Eesti metsadesse kaunis piiratult väljakujunes ja ka ülikooli õppemetsakond ainult väikeses osas läbivaatamisele tuli.

Võib olla paistis eemalolejatele ja ka mõnele meie metsameeste perest, et see külaskäik ja iseäranis ülikooli külamine liiga vaikselt möödus, et see kõik hulga suurema välisilme omama oleks pidanud, nii et nendest pidustustest ka laiemad ringkonnad osa võtta oleks saanud, on ju meie külalise prof. Cajanderi nimi mitte ükski metsameestele, vaid ka laiematele ringkondadele väga

hästi tuntud. Need aga, kes asja käigust osavõtta said, olid kindlas usus, et selle pidu vaiksuse peale vaatamata kogu nende päevade kestvusel soe sõpruseside loomine ehk õigem kahe vennasrahva metsameeste pere üksteisele lähenemise töö jätkus.

Meie Eesti metsamehed võime uhked olla, et ka meie väike pere Soome-Eesti vaimlise lähenemisele kaasa aidata võib, üsna rohkem, et meie kallid külaline

prof. Cajander mitte ükski silma paistavamaks metsateadlaseks, vaid ka üheks tähtsamaks riigi ning seltskonna tegelaseks meie vennasrahva juures olnud on, olles kaks korda peaministrina Soome valitsuse eesotsas.

Kas ei ole aga siin „metsanduse alal üksteisele lähenemine“ tühjad sõnakõlksud. Lähenemise mõte on ju ainult siis tugev ja läbiviidav, kui mõlemad pooled sellest huvitud oleks. Kas on Soome, kellel juba teaduse ilmas küllalt lugupeetud koht, üldse huvitud Eesti metsandusest? Ja kui see nõnda, siis võiks meie ainult Soome teaduse jälgimist ehk selle jälgimise jätkamisest rääkida.

Kuid minule paistab, et siin tõesti mõlemad pooled asjast huvitud võivad olla. Soome on kiirel käigul edusammusi teinud üldmetsaaduse, metsakasvukoha tingimuste uurimisel. Tüüpide teooria ja selle järeldused on asjad, mis kogu ilma metsaaduses uusi laineid ja voolusi löönud on. Kuid

Prof. A. K. Cajander,

Soome metsade peavalitsuse juhataja.

ka meil Eestis on, mida jälgida võib. Olgugi et meie metsa kirjanduse alal täitsa teistest maha jäänud oleme, võib meie praktiline metsakasvatus siiski sammu pidada Lääne-Euroopa omaga; meie vanemate metsa kultuuride iga ulatab kaugelt üle saja aasta.

Väljajättes sõjaaastate talitusi, võime ka praegust kultiveerimist ja metsaravitsemist küllalt ajakohaseks lugeda. Et meie metsad kohati nägusad väljanäevad, ei tule mitte üksi hea maapinna arvele, vaid ka vaevarikka töö tagajärjeks lugeda. Palju vaeva on nähtud niisooe ja rabade, kui ka mere liivade, ning paeväljade kallal. Kui mitte just kaljule, kuid liiva ja kivile on ka Eesti metsamehe higi voolanud ja kaljukindlalt, kõrvalt halvavate mõjude peale vaatamata, loodab Eesti metsameeste pere oma rasket tööd tulevate põlvete jaoks jätkata.

Oli väga armas kuulda, et tehtud tööd ka meie külalise poolt väärilist tähelepanekut leidsid. On ainult kahju, et meie oma kodu aja puudusel kogu ulatuses ilmutada ei saanud.

Meie kodumaa põhja- ja põhja-lääne alad ning saared, kus iseäranis rasketes looduslikkudes tingimistes töötada tuleb, jäid seekord nägemata. Loodan, et prof. Cajanderil ehk tulevikus veel kord võimalus saab olema aega leida meid külastamiseks. Loodan, et siis meie pilti Eesti metsadest laiemas ulatuses anda suudame ja need varjuküljed, mis sõja järeldusel praegu siin-seal leiduvad, siis täitsa kinnikasvanud on. Seni tuleks aga silla ehitust jätkata. Ekskursioonid ning reisud on selleks palju kaasa aidanud, ja saavad aitama, ise-

äranis noorte võrsuvate metsateadlaste üksteise külastamine.

Prof. Cajanderile, kes hõimrahvaste metsameeste lähinemise teede tasandamisele kaasa aidanud on, tuleks siin selle eest kõige sojemat tänu avaldada.

Südamlikku tänu kallile külalisele tuleku ning loengutel nähtud vaeva eest. Palju tänu temale reisidel antud näpunäidete eest.

Palju õnne ja jõudu prof. Cajanderile tema teadusliste tööde jätkamiseks. Oleme kindlas usus, et tema oma töödega palju kaasa on aidanud meie hõimrahva tunnustamiseks Euroopa, ning kogu teadusilma poolt. Loodame, et tema kaua veel meie vennasrahva edurikkal teel eessammujaks jääb. Võtku ka meie Eesti metsamehed enda südamele lähemale prof. Cajanderi soovivaldused, mis umbes järgmiselt kõlaks: Meie väikeste rahvaste saatus oleneb sellest lugupidamisest, mida meie oma tööga suurte rahvaste juures võita oskame. Kui soovime suure rahvaste pere iseseisev liige olla, siis peame esimeses järjekorras ka iseseisev olema teaduse väljal, ning oma lunastusohvert tooma üldise kultuura altarile.

Meie hõimrahvas, tänu prof. Cajanderile, on suutnud seda teha. Soome ja Cajander, ning Cajander ja Soome on sõnad, mida iga sammu peal Lääne-Euroopa metsameeste keskel liikudes kuulda võib. Ja tugevamini põksub süda, kui tead, et sellele rahvale lähedal seisad ja tärkab usk, et ka Eesti verel küllalt põhjamaa sitkust jätkub omale suurema venna kõrval teed rajada.

Elagu Soome, kasvagu suureks tema metsameeste pere ning õitsegu tema metsateadlaste viljakandev töö!

Veel võib „Eesti Metsa“ aasta algust peale tellida.

Ilmunud numbrid saadetakse kohe välja.

Kirjalikud kirjused metsateenijatele.

D. Daniel

7

Puuliikide bioloogilised ja metsakasvatusalised omadused.

Võõrsilt toodud okaspuudest leidub meil siin ja seal vähesel arvul metsas kultiveeritult, kuid suuremalt osalt parkides ilupuudena kasvatatud mitmeid *abiesi**) seltsisi, milledest vististi *Abies sibirica* ja *Abies balsamea* kõige rohke- mal arvul on esitatud. Nendest leidub mõlemaid kuni 80 aastaste puudena, mis omas kasvus meie hariliku kuusega võistelda võivad, kuid omis tehnilistes omadustes sellest maha jäävad. Ka oma tervislise seisukorra suhtes ei ole nendel paremusi meie kuusest, nii et nende kasvatamine laiemal alusel vaevalt teostatamist leiab. Ilupuudena jääb nendel oma väärtus ja teatav koht meie kodumaa okaspuude kõrval. *Abiesid* on varjukannatajad ja nende kasv on noorelt õige aeglane. Algades umbes 15 a. vanadusest, muutub kasv jõudsaks. Nõudlikkus pinnase suhtes võrdub meie kuusele, seemne kandmine algab 50—70 aasta vanuselt. *A. sibirica* niisama ka *A. balsamea* on külmakindlad. *A. pectinata* aga kannatab suuresti külma all. Juurekasv on stügvam kui kuusel, loomulik uuendamine rikkalik, nagu seda Karksis ja ka mujal, kus vanemad puud leiduvad, tähele võib panna. Õitseag on kevadel, mõlemat sugu õied on ühe puu peal ja seeme valmib õitseaasta sügiseks, kus ta ühes kattesoostega käbi lagunemisel maha variseb. Puu on kerge ja pehme, ka kütteväärtus on vähem kui kuusel.

Suuri lootusi panid endised metsaomanikud Ameerikast pärit oleva Duglase kuuse *Pseudotsuga Douglasii* peale. Euroopasse on see okaspuu juba 100 a. eest toodud ja tema kasvuomadused ja väärtus lasevad temast palju loota. Et Duglase kuuse loomulik levinemisala

*) Aianduse oskuskõnades on *Abies'i* jaoks tarvitusele võetud „nulg“ ehk „nulpuu“, mis tšheremissi keelest võetud.

õige laialine on, siis on seemne muretsemisel selle päritolu peale erilist rõhku panna, sest lõunapoolsetest kasvukohtadest saadud seemnetest võrsunud puud ei suuda meie karedamas kliimas kuigi heasti edeneda, kuna meie kliimale võrduvast kasvuvõõst saadud seeme rahuldavaid tagajärgi on annud. Katsed on meil aastat 30 tagasi alanud ja nende järele võiks oletada, et hall duglaasia (forma caesia) Briti Kolumbiast kõige paremaid tagajärgi laseb loota. Duglase kuusel on palju häid omadusi, mis teda meie metsades soovitavaks kodanikuks teevad. Tema kultiveerimine on kerge, allub vähem seente ja putukate vigastustele kui kuusk, on sellest ka tuulekindlam, kuna ta nõudmised pinnase suhtes kuusest ei erane, välja arvatud rohke niiskus, mida ta ei salli. Ta kasv on kiire ja jõudne, valguse nõude vähem kui männil, kuid tihe vari saab temale saatuslikeks, kuna kerge vana metsa turve ja kõrvalvari heasti mõjub. Seemnekandmine algab umbes 30 a. vanaduses, seeme valmib õitseaasta sügiseks ja on keskmiselt 40—50% idanemisvõimega. Puu on paremate omadustega kui kuusk ja leiab tarvitust ehitustel ja tiseritöödes. Peab tähendama, et viimasel ajal Euroopa metsamehed väljamaa puuliikide vastu jälle suuremat huvi on hakanud tundma. Ka meie naabrid, soomlased, korraldavad laialisi katseid mitmetsugu võõraste puuliikidega, muude seas väärib ka neil erilist tähelepanu Duglase kuusk. Ka meie ülikooli õppemetskonnas on see küsimus tarvilist hindamist leidnud. Katsete kõrval, mis kohapeal ette võetakse, võimaldatakse seemnete jagamise teel ka teistes metskondades väikesel viisil katseid. Metsade peavalitsus kavatses tuleval kevadel suuremal arvul mitmetsugu seemneid muretseda ja metskondadesse, kes sellest huvitet, katseteks saata.

B. Lehtpuud.

T a m m (*Quercus pedunculata* Ehrh., Stiel- oder Sommereiche, дуб летний, дуб стельковатый). Tamme põhjapoolne kasvupiir ei ulata palju kaugeemale Eesti piirist, sest kuigi teda veel Lõuna-Soomes leidub ja ta levinemisala põhjapoolne piir 60 p. l. kraadiga ära on tähendatud, näitab juba meie tamme kasv, võrreldes näit. Kuramaa tammedega, et ta juba P.-Eestis oma minimumi vöö äärmises piirides asub.

Meil metsades on tamm mineviku puu, mida juba ümbritsema hakkab ajalooline aupaiste. Leidub rohkeid tõendusid, et varematal aegadel meie kodumaa metsad suuremal arvul tammesi on kasvatanud, milledest nüüd veel mõned põlised puud ja vähemad salad järele on jäänud, millede vanadust sadandete aastatega märkida tuleb. Nende arv väheneb aga alaliselt, ilma et asemele uus ja noor põlv asuks. Juba Rootsi valitsuse ajal loeti tamme nii võrd suure tähtsuse ja väärtusega, et tema rohkusega mõisate väärtust maksumisel arvestati ja Peeter I, kes huvitet oli laevaehitusmaterjalist, keelas tamme kasutamise niihästi oma kui ka võera maa peal raske karistuse ähvardusel ära.

Tamme hääbumise põhjuseks, mitte ainult meil, vaid ka mujal Euroopas on tema kõrge väärtus, mis mitmekesisel kasutusvõimalust lubab, tema pikaldane kasv, mis meie kliimas 150—200 aastat nõuab, et oma kasutusväärtuse haripunktini jõuda, tema visa uuendusloomulisel teel ja lõpeks tema nõudlikkus pinnase suhtes. Ta lepib ainult paremate maaaladega ja selle pärast on ka arusaadav, et endised tammikud põlluharimise laiendamisel esimeses järjekorras rookimisele tulid. Praegusel ajal täidavad ilma turundudeid tamme puu suhtes riigid, kus põllukultuur veel vähe on arenenud, kuid ka sealsed tagavarad jäävad alaliselt vähemaks ja turg peab leppima juba vähemaväärtulise puudega, ehk tamme asemele teisi puuliikisi tarvitama.

Üldiselt on tamme perekond rohkearvuline, sest temast tuntakse üle 200

liigi mis valdavas enamuses asuvad Ameerikas, kuna Kesk-Euroopas esinevad peaaesjalikult *Quercus sessiliflora* ja *Q. pedunculata*, milledest viimane kuni tamme kasvuvöö põhjapoolse piirini läheb, kuna eelmine soojemas vöö osas püsib. Lõuna-Euroopas on ülekaal *Q. cerris*'e käes.

Tamm õitseb kevadel, lehistumisjärgu lõpul. Isased ja emased õied on ühel puul, isased hõredate urbade näol, emased üksikult ehk harilikult kahekaupa koos, peente varte otsas, esialgu puhkevate pungade kujulised, pärastpoole omades tuntud tõru vormi, mis sügiseks valmib ja maha langeb. On peale tõrude valmimist ja mahalangemist pikemat aega küllaldaselt soojust, hakkavad tõrud juba sügisel idanema ja hukkuvad kergesti järgneva külma läbi. Harilikult algab aga idanemine järgneval kevadel. Selleks kulub keskniselt 4—5 nädalat. Juba esimesel aastal kasvatab taim tugeva, 20—30 sm. pikkuse sammajuure ja alles järgnevatel aastatel ilmub juba suuremal arvul kõrvaljuuri. Tüve kasvamine on esialgul kaunis visa, puu kipub põõsastuma ja alles peale 10 aastat algab erksam tüve pikene mine ja kõrguse kasvu arenemine, mis umbes 30—50 aasta vanuseni kestab, siis jälle tagasi laskub ja kroonilaitamise poole hakkab kalduma, kui liitus seda ei takista.

Tõrude kandmine algab vabalt kasvades 40—60 a. vanaduses. Kännuvõrsetest kasvavatel puudel aga märksa varem eas. Rikkalikum seemnekandmine kordub 4—7 aasta tagant, vabalt kasvavate punde peal leidub aga pea iga aasta teataval määral tõrusi. Et tõrud oma raskuse tõttu ainult puu ligemasse ümbrusse langevad, siis on loomulik seemendamise ainult kitsastes piirides võimaldatud. Hiired, oravad ja erilisel pasknääril tassivad aga tõrusi kaugemale ja hoolitsevad sel teel tamme laialisema levinemise eest. Sellega selgub ka mõistatus, mil teel metsaotsadesse, kus ligiduses seemnekandjaid tammi ei leidu, noored tammekesed ilma inimese abita sattuvad.

Kännu võsusi ajab tamm rikkalikult ja see omadus püsib kaunis kõrge vanaduseni, kuigi ta kõige jõudsam on 40—60 aastais. Peale kännuvõsu kasvatab tamm rohkesti vesivõsusi, millede ilmumine peaaesjalikult valguse olude muutumisega ühenduses on. Hakkavad näit. heas liituses mõnede puude kroonid teiste alla jääma, siis ilmuvad tüve peale vesivõsud millede eluiga küll lühike, kuid ikka jälle uutega täienevad. Sarnasel juhusel on vesivõsud tundemärgiks, et puu tervis viletsamaks muutub ja vesivõsud kitsendatud kroonile abiks peavad olema elutegevuse tasakaalustamiseks. Vesivõsudega kattub tamme tüvi ka siis, kui ta liituses kasvades järsku vabaneb. Ka sel juhusel on vesivõsud abiks elutegevuse tasakaalustamisel, kuid siin on nad tervislike seisukorra heaks tundemärgiks. Et vesivõsud mitte sügavale puu lihasse ei ulata, siis ei mõju nad ka halvendavalt puu tervilise väärtuse peale, nagu seda okstest karta on.

Tamme iseäralduseks on ka tema kahekordne kasvuhoo ühe vegetatsiooniperioodi kestel. Esimesele kevadisele kasvuhoole järgneb mõneks ajaks seisak ja algab jaanipäeva ümber uuesti. Kuigi see nähtus ka teiste lehtpuude juures ilmsiks tuleb, siis mitte sarnasel määral, nagu see tammel välja kujuneb.

Tamm nõuab oma heaks arenemiseks head, sügavapõhjalist maad. Kuigi tüsedamad tammemetsad asuvad suuremate jõgede äärseil madalikkell vee läbi kokkuuhtetud muldkonnas, aga ka liivased savi- ja lubjamaad, küllaldase sügavusega, pakuvad temale rahuldavat asukohta, kuna ta kehval, kuival maal ainult kiratsevalt püsida suudab.

Ta on valgusenõudja, kuigi hea maa peal kasvades nooremas eas kõrvalvarjuga lepib, peab ta kroon alati vaba olema, selle vastu armastab ta aga sooja „jalakatet“, see tähendab tüve alumine osa olgu ümbritsetud teiste puude ehk põõsastega. Oma sügava juurekava tõttu on ta tormis kindel, niisama ei kannata ta kuumuse all, kuid häda teeb temale hiliskülm, olgugi et ta hiliselt lehte läheb. Sagedad on ka

külmalõhed tüvedes, tuleb ka juhtumisi ette, et vähese lumekattega külmal talvel vanad puud kannatavad.

Ta kannatab kõigist lehtpuudest kõige rohkem loomade kärpimise ja närimise all. Jänessed võivad tamme kultiveerimise küsitavaks teha, hiired näriavad heameelega koort ja koduloomad pügavad teda nõnda kaua kui ta nende ninast kõrgemale ei ulata. Kus alaline karjatamine aset leiab, ei suuda tammed üleüldse põõsaskroonist välja areneda. Ta kannatab kaua kärpimist ja parandab ka kergesti koore haavad, neid noore koorega kinni kasvatades. Üleüldse on ta tervisline seisukord hea ja hädadele paneb ta südilt vastu, ilma et ta elujõud kiiresti langeks. Vaenlasi on tal kaunis rohkesti: peale kodu- ja metsloomade oleks nimetada insektide perest: maisitiku tõukusi, kes juuri näriavad, kooremardikatest *Xyleborus monographus* ja *Scolytus intricatus*, kelledest viimane kuivas puus välimise puu osa jahu taoliseks pulbriks muudab.

Röövikutest elutsevad tamme lehtede peal ja söövad sagedasti puud täiesti paljaks: *Ocnertia dispar*, *Gastropacha neustria*, *Porthesia chrysoorrhoea*, *Cnethocampa processionea*, *Cheimatobia brumata*, *Tortrix viridana* j. t. Seentest asuvad noorte puukeste juurte peal: *Rosellinia quercina*, vanemas puus tekitavad mäda *Polyporus sulphureus*, *P. dryadeus*, *P. igniarius*, *Telephora perdis* j. t.

Tammepuu on pikakiuline, jämeda toimeline, vähese lõikega. Maltspuu osa valget, lülipuu kollakat-pruuni värvi. Puu on kõva, kergesti lõhkev, paenduv ja suure kandjõuga, vähese kahane misega ja pika kestvusega, niihästi vees kui ka maas. Küttevõime hea, erikaal toorelt 1,10, kuivalt 0,76 (keskmiselt). Tamme kasutusvõimalus on väga laialine: teda tarvitatakse vee- ja maaehitisteks, laevapuuks, võllideks, masinaosadeks, tiseritöödeks, vaadilaudadeks ja muuks tarbepuuks. Koor läheb nahaparkimiseks, tõrud kohviks ja suurel arvul sigade nuumamiseks.

Rahvusvaheline metsakongress Roomas, 29. aprillist kuni 5. maini 1926 a.

O. Daniel.

3

„Villa Umberto“ rahvusvahelise põlumajandus-instituudi hoone, kus ka metsakongressi koosolekud ja avamine ettenähtud olid, asub linnaäärses suurejoonelises pargis. Kongressi puhul oli nägusa palee esikülj kongressist osavõtjate riikide lippudega ehitatud. Kuid Eesti lippu otsisime asjata, niisama puudusid ka Soome värvid. Järelepärimiste peale, miks meie lipp puudub, vastati, et lippude eest iga riik, kes kongressi korralduskomitees esitatud, hoolt kandma piab. Kongressi büroos andsime omad volitused ära ja et kongressi avamiseni poolteist tundi aega jäi, sõitsime Eesti saatkonda, kus omaks üllatuseks kuulsime, et kongressi avamine on määratud Quirino teatris, kuna see meie teades instituudis pidi sündima. Et meile büroos sellest midagi ei öeldud ja aeg puudus vastava pääsekaardi muretsemiseks, varustasin end saatkonna kutsekaardiga mis meile tee teatrisse vabaks andis, kus arvatavasti selle kaardi tõttu sattusingi parterri asemel, mis, nagu pärast selgus, kongressi saadikutele määratud, kuhugi looshi. Laval asetus kongressi presiidium, põllutöominister, kõrgemad ametnikud ja kongressi korraldava komitee liikmed, ukste kõrval auvahid silmapaistvates mundrites ja suurte suletutidega ehitatud kolmenurgelistes peakatetes. Teatriruum on täidetud nais- ja meessaadikutest, kelle hulgas mõnegi tuttava näo ülesleian. Kuuldub tasane jutukõin, kõik on ootuses. Korraga algab käteplagin, liikumine läheb läbi inimhulga, pead pöörduvad teatavas sihis. Jälgides seda sihti, peatub pilk kuninglikus looshis mida paar looshi minu asendist lahutavad. Sinna on ilmunud, lihtsas mundris, halli juuste ja vurrudega väheldast kasvu sõjaväelane, kelles pildi järele Itaalia kuningat Vic'or Emanueli äratunnen. Tema kõrvale, natuke taha-

poole hoides, ilmub Musso'ini tüse kogu.

Silmitsen suure huviga seda rahva-seast „enese armust“ tõusnud meest, kes oma isamaad enamluse kuristiku äärelt tagasi kiskus ja teda fanaatiliselt fashismi kummardajaks muutis. Tugev kehakasv ja paljaksagetud energilise löikega nägu avaldavad juba väliselt tugevat mõju: on tunne, et see mees enesega massi kaasa kiskuda, aga ka ohjades hoida suudab.

Käteplagin vaikib, kuningas on istet võtnud, algab Itaalia põllutöoministri avamiskõne. Järgnevad tervitused mõne suurriigi poolt, täiendatakse presiidiumi mõne liikme võrra ja sellega on ametlik osa mööda. Peale lõunat algab plenaarkoosolek instituudi auditooriumis, mis piirdub Tsheho-Slovakia esitaja prof. Hasa ettekandega. Järgmistel kongressi tööpäevadel on koosolekud sektsioonide kaupa enne- ja pärastlõunase aja peale ärajootatud, nii et igal osavõtjal kahe sektsiooni-tööst osavõtt võimaldatud on. Referaadid on valmis trükitud, nendest saavad arusaadavatel põhjustel ainult mõned üksikud päevakorra ja läbirääkimiste aluseks valitud. Nende autoritele antakse sõna lühikeseks refereerimiseks ja juhtlausete ettepanekuteks, milledele pikemad ehk lühemad vaieldused järgnevad, kuid valdavas enamus vastuvõtmist leiavad. Viimasele asjaolule mõjub suuresti kaasa juhataja käsitusviis hääletamisel, mis ilma vastuhääletamist toimetamata konstateerib ettepaneku vastuvõtmist.

Seisukoha peremehed on prantsuskeele valdajad, kuid ka ingliskeele rääkijad panevad end maksma sel teel, et nendele kõik tõlgitakse. Sedasama nõuavad ka saksakeele valdajad, kuid nende nõudmine leiab ainult osaliselt täitmist, sest tõlkimine vaibub varsti peale mõnda katset.

1. ja 2. maikuu päeval oli ettenähtud esimene ekskursioon Itaalia metsa. Erarong viis meid Florensi, kus asub kõrgem õppeasutus agronoomidele ja metsameestele. Õppekava on mõlematel kolme esimese aasta jooksul ühine, neljas aasta on metsameestel ettenähtud eriteadmiste omandamiseks. Nagu selgus on kõigest 27 metsameest seal õppimas. Instituudiga tutvustas meid selle direktor prof. Serpieri ja teised õppejõud. Ruumid ja sisseseaded on suurepärased, ka õppejõudude poolst on instituut rikas. Florensi läks sõit autobussides Vallombrosasse, mis üle 30 kilomeetri linnast kaugel mägedes asub ja endise metsainstituudi asukohaks oli. Teel läks ilm juba pimedaks ja ainult kusagil meie all viikuvad tuled näitasid, et meie tee alaliselt kõrgemale läks. Õhk muutus jahedaks ja algas peenikest vihma sadama. Auto laternad valgustasid tee kõrval kasvavaid lehtpuid kuid edasi sõites asusid nende asemele sirged abiesi tüved. Lõpuks hakkasid tüvede vahelt tuled kiitgama ja autod peatusid Vallombrosas võerastemaja ees, mille rõdult meile tervituse marsi helid vastu kõlasid. Peale õhtusöögi jaotadi külalised võerastemajadesse öökorterisse ja iga mees valis omale toa, mis just vaba juhtus olema. Võtsin riietest kõik, mis võimalik katteks, sest rõsked, külmad voodilina ja kerge tekk ei äratanud suurt usaldust mugavaks puhkamiseks. Olime ligikaudu poolteisttuhat meetrit merepiirkonnast kõrgemal. Üdu takistas järgmisel hommikul varajal jalutuskäigul kaugemat vaadet, pidime metsade suhtes leppima kõige ligema ümbruskonna tutvumisega, milleks osutus kena abiesi mets, kuid ka seda ei saanud kuigi kaua vaadelda, sest auto tuli järele, et meid kogumiskohta sõidutada. Oli ettenähtud endises instituudi hoones prof. Piccoli ja ühe teise metsateadlase mälestustahvlite pidulik avamine. Peale selle lihtsa, kuid külaliste koosseisu tõttu erilisel mõjuva aktuse lõpu jagunesid ekskursandid keelte ja kalduvuste järele gruppidesse, et Vallombrosa dendroloogia aia ja ligema metsaga tutvuneda. Terve mets-

kond on umbes poolteisttuhat hektari suur ja koosneb suuremalt osalt abiesi metsadest, kuid ka lehtpuid ei puudu selle koosseisus. Loodusliselt on maa-koht väga kena, endise kloostril asukohana ei puudu seal ka vagajuttudega ümbritsetud puud, hallikad, väikesed salapärased kabelid jne. Päevapeale selgus taevast ja avas laiema vaate kaugemale romantilise mägestikku.

Tagasi sõidul peatasime metsa kultuuride juures nii et ka see ala Itaalia metsandusest nägemata ei jäänud. Öhtu eel jõudsimme Arezzo linnakesesse, kus meie rong ootas. Vagunisse toodi igale ekskursandile paberist valmistatud käekott külma õhtusöögiga, sest alles keskööl jõudsimme tagasi Rooma. Kui ekskursioon Vallombrosasse tegemata oleks jäänud, siis võiks Itaaliast öelda, et peale Pinia seal metsapuid ei olegi, metsadest enestest hoopis rääkimata, sest ka tagasisõidul Roomast ei paistnud midagi silma, mis metsa meelde oleks võinud tuletada.

Üks hea asi oli veel selle ekskursiooniga ühendatud, nimelt võimaldas kahepäevane sõit js kooselu ligemalt tutvuneda üksikute osavõtjatega. Oli enestest mõistev, et meie soomlastega, kui isiklike tutvutega eriti kokku hoidsime, kuid ka poliitilised suhted aitasid tutvunemisele kaasa. Nii viis meid Poola esitaja ungarlaste juure, kes temale soovi olid avaldanud meiega tutvaks saada. Ka Saksa, Schveitsi, Tshehoslovakia esitajatega ligem tutvumine sai oma alguse ekskursioonilt, milleks omalt poolt ka keel kaasaaitas. Sakslaste hulgas oli muu-seas ka Waldhofi vabrikudirektor Albrecht, kellega muu-seas jutuaamine oli Pärnu vabrikudirektori uuendamise võimaluste üle,

Roomas jätkati 3. ja 4. mail kongressi tööd harilikus korras. 5. mail oli üld- ja ühtlasi ka viimane koosolek, mis peajasjalikult sektiioonidel vastuvõetud otsused heakskiitma pidi. Ennetõusid aga mitmed küsimused üles, mis järgneva kongressiga ühenduses. Taheti teada, millal ja kus järgmine kongress ära pidada, ja kes teda korraldama peaks. Vaielused kippusid õige äge-

daks minema, sest avaldadi soovi, järgmist kongressi väljaspool Euroopat kokku kutsuda, ka ei lugenud ameeriklased õnnestanuks võtteks, et kongressi korraldamine jällegi mõne riigivalitsuse ametliseks asjaks kavatsetakse teha. Itaallastele tundus see vististe kaudse etteheitenä esimese kongressi korralduse suhtes ja nende esitaja võttis paaril korral sõna, millel isegi dramaatiline värv ei puudunud. Uue kongressi aeg ja koht jäetigi esialgu lahtiseks ja anti rahvusvahelise agrikultuur instituudi hooleks selleks eeltööd teha. Tuli resolutsioonide vastuvõtmine, mis lõpupoole mehaaniliseks masindamiseks muutus. Vaevalt oli sekretär resolutsiooni ette lugenud, kui president selle vastuvõetaks kuulutas. Paaril korral tehti katsed hääletamise teel selgust saada, kui protestid ägedamaks kujunesid, kuid ka hääletamisel jäi tumedaks enamuse poolehoid ja tuli leppida presidendi otsusega, mis käis erandita: „vastu võetud“. Mitmedki kehitasid õlgasi kuid alistusid paratamatusele. Kuulsin pärast mitmelt poolt, et see osa kongressist kõigeparemat muljet ei jätnud, eriti olid ameeriklased pahandatud.

Tuli lõpubilansi tegemine, milleks suuremate riikide esitajad sõna võtsid.

Harilikud tänuavaldused ja kongressi kordamineku konstaterimised, mitmes variandis ja mitmes keeles. Selle juures ei puudunud ka koomialine moment.

Keegi luges oma kaunis pikka kõnet suure hoolega maha. Lugemisel tekkis väike vaheaeg ja kongressi liikmed tänasid — käteplaginaga, arvamises, et kõne lõpetatud, kuid mees luges vahvasti edasi. Järgmise hingetõmbamise korral kordus seesama lugu, kuid nagu selgus oli ka see veel varajane. Meeleolu muutus lõbusaks ja üldiste naeru muigete saatel kwiteeriti kolmandat korda tõelist lõppu, kui äritusest punane kõneleja viimaks istet võttis. Ohtul demonstreeriti Quirino teatris kinoretendusel Itaalia metsandust, millele riigilaul järgnes, kuid lõpu akkordiks kujunes fashistide lipulaul, millega tegelikult kongress lõppes. Ettenähtud oli järgmine ekskursioon Neapelisse ja Alpidesse, kuid need olid kaunis suurte kuludega ja ajakaotusega seotud, nii et nendest loobuda tuli. Selle asemel pühendasime päeva Rooma vaatlemisele ja peatamisime möödastulul lühikest aega Venedigos, millega meie kongressi päevad lõppesid. Jääb üle kongressi töö tulemustest tähtsamad kokkuvõtted teha, mis järgmiseks korraks jääb.

Õlaspuu uuendusest.

S. Luit.

Nagu teada, sünnib metsa uuendus kahel viisil: loomulikul ja kunstilisel teel.

Loomuliku metsa uuenduse all meie mõistame niisugust uuendusviisi, kui mets ise ära külvab tekkivad raieistiku ehk waba koha, kuna kunstiline uuendus sünnib inimese poolt kas külvu või istutamise teel. Loomulik metsa uuendus, nagu nimi ise näitab, on looduse poolt välja kujunenud metsa alalhoidmise viis ürgmetsades, kus inimene oma tegevusega ei sega ega taktista üibuenduse käitu. Sellepärast eksploateeritavates metsades võib olla ainult siis loomulikul uuendusel tagajärgeid, kui meie, vastutajaks tungimise eest ürgmetsa ja selle uuenduse seaduste rikkumiste eest, wõtame tarvitusele vastavad kaasaaitamise abinõud. Nende abinõude ligemale waatlusele asudes peab tähendama: — metsa uuenduse kordaminekuks on tarwis:

1. Et raiutav mets oleks seemnekandmise wanaduses.

2. Et raieistik saaks ühetaoliselt üle külvatud puude otsast langema seemnega.

3. Et maha langenud seeme leiaks ees vastavad idanemise ja kasvu tingimised.

4. Et ülestõusnud puutaim ei langeks mitmesuguste kahjulike mõjude ohvriks.

Õhimese tingimise ligemale vaatluisele asudes tuleb tähendada, et puud seemne-landmise wanadus oleneb puu jelsist, kliimast, maapinnast, puu seisukohast — kas üksikult ehk metsas.

Prof. M o r o s o w i andmetel hak-
kavad üksikult kasvavad puud 15—20 a.
warem kandma ja annavad 17—20 korda
rohkem seemet kui metsa puud. Nagu
katsed on näidanud, — langeb 98% met-
sas kogu seemne annakust walitsewa riume
(3 esimest klassi Krafti järele) puude ar-
wele ja 2% — IV kl., kuna V kl. üleüldse
seemet ei anna. Kui arvata I kl. puu
seemne and 100 % peale, siis wäljenduks
see teiste klasside puude juures järgmiselt—
II kl. — 54%, III kl. — 33%, IV kl. —
0,2 %, V kl. — 0%. Et aga I kl. puud
wähe (0,7% keskmiselt), siis langeb peaa-
sa jaadawast seemnest II ja III kl. puude arwele.

Seemne aastal, 100—120 a. wanuse
kuuse metsas, korraldatud katsed 4 seemne
korjajaga (pind 1 ruut aršf.), milledest 2
esimest olid asetatud metsa alla, 3 metsa
ääre peale ja 4 — raieestikul 10 sülla kau-
gusel metsast, andsid järgmisi tagajärgi:
seemne korjaja nr. 1 — oli saanud 378
kuuse seemet, nr. 2 — 323 tk. (keskmiselt
metsas iga ruut aršfina peale 350 tükki),
nr. 3 metsa ääres 272 tükki ja nr. 4 raies-
tikul 68 tükki. Arwates umbes ühes nae-
las 30.000 kuuse seemet, oleks ühe tiimu
aastane seemne and umbes 120 naela. Nii-
samasugused katsed männimetsades on näi-
danud, et üks tiim täiskaswanud männi-
metsa annab seemne aastal umbes 2,2 mil-
joni tükki ehk 37 naela seemet. Siit näe-
me, — loodus külbaw pillawalt; metsakas-
wataja peab wõtama teda metsauenduse
huwides tööle rakendama ja ära lastada,
selleks kottukolastades nõuetawad metsata-
sutuse huwid metsauenduse omadega.

Küsimuse peale, kas meil on see kõik
kottukolastatud, peab wastama, et kangeliki
mitte. Meil tarwitusel olew palja raie
wiis on küll kõige lihtsam arwepidamise suh-
tes, aga kõige keerulisem ja rassem majanduse
suhtes. Sellepärast metsakorralduse poolt tar-
witusele wõetud turberaieet kuusemetsades tuleb

kõigiti terwitada, kui esimest katsed sel alal,
mis paratamist toob okaspuu metsade uuen-
duse küsimuses. Et meil praegu peaaesjali-
kult metsew on paljasraie süsteem, siis
waatame, misugused oleksid selle raieswiisi
juures abinõud ja wõimalused kaasaatami-
jeks loomulikele uendusele.

Teise eelpool tähendatud tingimise (ühe-
taoliselt raieestiku seemendus) täitmiseks
paljasraie juures on tarwis:

a) Metsaraiumine peab sündima kitsa
ribadena, nii et langi laius ei oleks suu-
rem kui 2 kordne raiutawa metsa kõrgus.

b) Raiutaw osatükk peab wähemalt ühe
pika küljega liituma täiskaswanud metsaga.

c) Raiumine peab sündima wastu koha
peal walitsewaid peatuulesid, et tuulel oleks
wõimalus raieestiku ära külda.

Teiste sõnadega — raielangi liitumise
aeg ei wõi olla wähem, kui seemne-aastale
wähe.

g) Jätta seemnepuud, kus mõnda neist
tingimistest ei saa täita, ehk kus uendus
eriti raske. Seemnepuude arv oleneb —
puuseltist, maapinnast, kaswu tingimistest
jne. Keskliste kaswutingimiste juures ja
määrjematel metsamaadel wõiks nende arv
olla 35—40 tükki tiimu kohta. Kuivematel
liiwamaadel peaks nende arwu wähen-
dama poole wõrra, sest nagu teada, on puud suu-
red wee tarwitajad ja selle tõttu kuwadel
liiwamaadel 2—3 süllalised ringid seemne-
puu ümber jääwad uuendamata, sest seemne-
puu juured tarwitawad niiskuse ära ja ei
wõimalda järellaswu edenemist.

h) Jätta raieestiku peale kasvama kuni
3 tolli jämedune elujõuline kuuse järellaswu,
mida metsaostja sagedasti on sunnitud raha
eest lastma ära puhastada ja ära põletada,
et raieestik ära andmiseks kõlbulik oleks.
Endise omaniku poolt läbiraiutud, harwa-
des metsades tuleb aga sagedasti ette noort
ilusid kuuse järellaswu, millele pahjudti met-
samehed kaswu õigust ei taha anda.

Punkt 3. ja 4. täitmiseks oleks tarwis:

a) Kuiwadel maadel liig suure aur-
mise, keskmistel ja määrgadel maadel suure
rohukaswu arahoidmiseks oleks soowitam
kõik põõsad raieestiku peal kuni järgmise
seemne-aastani kasvama jätta ja alles seemne
aasta sügisel need ära raiuda, weel parem
wälja juurida. Kuuse raieestikudel wõiks
nad isegi pikemat aega alles jääda.

b) Kus raiestitud liig määrjad ja kus ei ole võimalust täielikku maa kuuwatamist ette võtta, seal oleks tarvis vähemalt piima pealisveji väikeste rennide kaudu raiestitult ära juhtida, et puu taim esimesel aastatel saaks kasvama hakata.

c) Roijsupuude, mis veel ära mädanenud ei ole ja hao hummitude ära koristamist tuleks metsarajajalt kindlasti nõuda, kuna peenemad oksad laiali laotatult ja oksapuru, seal kus tulekahju karta ei ole, võiks jätta raiestitule.

d) Umbrohu vastu võitlemine ja maapinna ettevalmistamine. See küsimus on üks raskematest metsuuenemise alal, sellepärast peatame siin natuke pikemalt.

Kui metsaalune maapind on kaetud, ehk peale metsa äraraiumist kattub tiheda rohu ehk sambla forraga, siis on tarvis enne seemne aastat, kas aetamise teel seda lamarat kriimustada, nii et muld kohati välja tuleb ehk ribade ja platside viisi lamar kõrvaldada. Kus aga on nõudmine kändude järele olemas, seal tuleks neid ilma tasuta anda, et kohalikka elanikka nende juurimisele ergutada.

Palju raskem on võitlust pidada umbrohuga rammusatel ja niisketel maadel; juba 1—2 aastat peale metsa äraraiumist kattub raiestit kõrge ja tiheda umbrohuga, nii et kõik okaspuu taimed, kui nad tärkawadki, saavad umbrohu poolt välja tõrjutud. Niisugused kohad on väga sagedased Pärnu maakonnas, kus niisked pori ja toored metsa-soo mulla maad enamuses. Umbrohi kasvab siin nagu rutis, mis takistab mitte ainult loomulikku okaspuu uuenemist, vaid hävitab sagedasti ka kultuurid. Tähtsamatest umbrohtudest võiks nimetada: soopajulil (Epilobium palustre), angerwatsjad (Ulmaria pentapetala), waaritad (Rubus idaeus), tarnad (Carex'd) ja lõihelinalised, lühja kastewars (Aira caespitosa), kohati tõrkjad (Scirpus), pilliroog (Phragmetis communis), mätastel palukas (Vac., vitis idaea, Vac. myrtillus), weisematel kohtadel samblad ja teised.

Abinõud, mida rohu vastu võitlemiseks soovitakse, oleks:

a) Umbrohu ära niitmisest ehk kirkumist enne puu seemne mahalangemist.

b) Kunstlike uuenemise juures wastawate maapinna ettevalmistamise, külwi ja istutamise viiside tarwitamist ja pärast kultuuri kaitseks umbrohu ära lõikamist, kirkumist ja niitmist.

c) Raiestitu mõneks aastaks põlluwiljade alla külmist, mida kahjuts Pärnumaal takistab weeline ja mätlane maapind.

d) Umbrohtude ja pöõsaste välja juurimist enne puuseemne warisemist.

Neist abinõudest oleks wagt wiimane kõige mõjuwam, kuid oma kalliduse tõttu leiab wähe tarwitamist; kuna umbrohu niitmine ja lõikamine annab tagajärgefid ainult seal, kus seda tööd ainult taimede päästmise otstarbel tehakse, mitte heinategemise eesmärgiga. Suuremalt jaolt aga tarwitakse seda kultuuride hooldamise wiisi ainult seal, kus heina järele nõudmine on.

Siit näeme, et abinõud rohu vastu võitlemiseks paljasraie juures on puudulikud, kuid nendegi tarwitamist tuleb harwa ette. Selle tagajärjeks on, et paljud okaspuu raiestitud kas jääwad uuendamata, ehk kattuwad lehtpuu wõsuga; külwid ja istutamised äparduwad, sest puu taimed saawad rohu poolt ära lämmitatud. Olen Pärnumaal mõnes kohas wõrrelnud endiseid puiestitu plaanisid praeguse metsa seisukorraga ja pean tähendama, et okaspuu metsad kippuwad üle minema lehtpuuks ja paljudel juhtumistel alawäärtuslikuks. Ootused ja ootused, et pärast kuusk juure tuleb, ei lähe iga kord täide, sest niisugusest lehtpuu alt tärganud kuusest saab asja ainult siis, kui talle abi anda ja seda parajal ajal — osalise lehtpuu wäljaraiumise näol, kuid kahjuts tehakse seda harwa, nii krediidi kui ka aja puudusel. Okaspuu uuenemise küsimus on esimese järgu tähtsusega meie metsa majapidamises, ja siin tuleb abinõusid otsida ja teesid leida, kuidas seda otstarbetohasem lahendada oleks.

(Järgneb)

Tagaselja püssi hindamisest.

H. P—pp.

Tihti peale kuulub küttide hulgast küsimusi ja palveid, hinnata ehk näitlikka teateid anda mõne püssi väärtusest j. n. e. raudadel olevate kirjade, märkide ja muude omaduste põhjal. Vaatame ja katsume selgitada, kuivõrd raske ja isegi võimata on, ilma püssi nägemata, teda hinnata.

Arusaadav, et kütt, ostes juhuslikult ehk soovides osta püssi, on tõeliselt huvitatud tema tõelisest väärtusest ja omadustest. Olles püssiasjanduses võhik, ehk sellega ainult pealiskaudselt tuttav, otsib tema nõu asjatundjatelt ja pöörab selleks, loomulikult, mõne teatava isiku või jahiajakirja toimetuse poole.

Ta kirjeldab üksikasjaliselt püssi süsteemi, kopeerib kõik raudadel leiduvad märgid ja kirjad, näitab ära tema raskuse, raudade pikkuse, puurimise viisi ja muud iseäraldused ning jääb vastuse ootele.

Peale mõne üksiku, harukordse juhtumise, — võib siin olla ainult üks vastus: „Ilma nägemata ja ligema järelvaatusega ei saa Teie püssi kohta midagi otsustavat ütelda“.

Ma esildan siin andmed, millele alusel on n. n. seljatagune püssi hindamine nõuetav ja püüan selgitada, kuisuurel määral tõeliselt nendest faktidest rippub ära püssi väärtus ja kas jätkub nendest selge ja piitliku ettekujutuse saamiseks käesoleva püssi kohta.

Võtan näitusena ühe tüübilise püssi kirjelduse: „Saueri vabriku püss, kaheraudne, mõlemad rauad choke, terasest, raudadel nii ja niisugused märgid, niisugused lukud, Inglise graveer, ilus töö, kal. 16, raskus 7 naela. Kuipalju maksab sarnane püss ja kas temast võib lasta suitsuta rohuga?“

Mis vastata? Ometi võib Sauer teha püssi heast terasest, „ilus töö“ jne. 10.000 marga eest, kuid on ka mis maksavad 50.000 mrk. Kõik oleneb tööst, aga sõna „ilus“ on väga laialdase mõistega. Teatavasti ei ole kunagi kaks püssi, mis pealtnäha täiesti ühesarnased,

— materjali ja töö poolest, — millest õieti nende tugevus, hind ja vastupidavus oleneb, — täiesti ühesugused. Seda kasutavad müüjad, tellides vabrikust odavaid püsse, kahtlaste omadustega ja andes nendele väliselt toreda väljanägemise, — müüvad neid kallihinnaliste pähe välja. Välimine toredus, muidugi, ei suuda kaua varjata püsside tõelisi omadusi, mis peagi esile tulevad.

Kuidas siis nägemata hinnata püssi, mille kirjelduses esiplaanile tuuakse „ilusat tööd“?

Edasi, kas ei ole sellest juba küllalt, et püssi on teinud nimelt Sauer ja mitte mõni muu vabrikant?

Ilmtingimata mitte. Kõik vabrikud teevad mitmehinnalisi ja mitmesuguses väärtuses püsse, kusjuures mõned tüübid enam, teised vähem õnnestuvad. Üks sort püsse erineb teistest korraliku töö poolest ja on pealtnäha lihtsad, kuna teine sort torkab silma oma toredusega ja lõpuks, kolmas sort, erineb ainult oma tugevusega, kuna toredus ja ilu koguni puuduvad.

Kui nüüd võrrelda mitmete vabrikute püsse, siis, seda enam teatud sordid, ühest ja samast vabrikust, on eesõigustatud teiste meistrite samahinnaliste püsside juures, ütleme, tugevuse mõttes, kuid võivad taha jääda mõnes muus omaduses.

Tõsi, mõned vabrikud teevad püsse hakates teataval määral kallihinnalistest ja sarnastel juhtumistel on nende tagaselja hindamine kergem. Tuntud väljamaa vabrikud ei tee üldse kõigeodavamaid püsse ja sellepärast sarnaste vabrikute märke kandvaid püsse võib lugeda korralikkude hulka.

Ma räägin „tuntud vabrikud“ selleks, et väljamaal, eriti Saksamaal on palju igasuguseid püssi magasiniseid, kes ostavad kokku mitmesuguste Belgia vabrikute püsse, varustavad neid oma märgiga ja lasevad müügile, nagu omatöö. Sarnaste püsside hindamine on väga raske ja ilma nende proovimata isegi võimata.

Vabrik, kes teeb püssi erilise tellimise peale, olgugi keskmise ehk odava hinnaga, teeb püssi, mis võib võistelda ka kõrgema sordi omadega.

Teine tihti ettetulevate küsimuste kategooria on. — määrata püssi omadused, teades selle hinda ja vabrikandi nime. Kuid püss, mis korralikus magasinis maksab, näiteks, 20.000 marka, müüakse teistes jälle pea kahekordse hinnaga. Kui vastata, et püssist, teatud vabrikust, millest makstud 10.000 marka, — võib lasta suitsuta rohuga ilma hädaohtu, siis, muidugi, olles arvamisel, et makstud on tema tõelise väärtuse järele. Kui aga vilumata kütt on maksnud püssist 20.000 mrk., mille väärtus tema

omaduste tõttu palju vähem on, siis sarnasest püssist on suitsuta rohuga lasta hädaohtlik.

Eriti ettevaatlik peab olema selles asjas püssidega, mis ilma teatud firmata ehk juhuslikult ostetud.

Ka püssi raskus ei või olla tema tugevuse ja vastupidavuse mõõdupuuks. Kerge püss, — muidugi teatud piirides, — korralikult tehtud ja hästi passitud osadega, võib teenida palju aastaid suitsuta rohuga lastes kuna teine, tugeva ehitusega, korratult tehtud ja halvasti passitud osadega püss kergesti võib logisema hakata. Samuti on ka püssi lukk ja süsteem teisejärgu tähtsusega, tema hindamise mõttes.

Theodor Roosevelt'i mõtted jahist.

H. P—pp.

Endine Ameerika Ühisriikide president Th. Roosevelt, kes ühtlasi oli ka kütt, kirjutab oma jahimälestustes, muuseas järgmist:

Et hea kütt olla ja oma suure looma ja linnusaagi poolest väljapaista, — peab ühtlasi ka hea laskja olema, kuid selle juures peab silmas pidama, et hea kütt võib halv märkilaskja olla.

Hea on märki lasta jahi vintpüssist (schtutzer), laskeriistast, mis enesest kujutab tehnika viimase täiuse püsside alal. Heal kütil peab, peale õige silma ja harjumuse, ka veel palju muid omadusi olema: ta peab olema kindel, leidlik, energiline, püsiv ja tähelepanelik ning kiiresti oskama hinnata oma ümbrust ja seisukorda. Kõik need omadused annavad kütile võimaluse ennast maksima panna.

Mina isiklikult, olles kehva nägemise ja mitte väga tugevate kätega, olen ainult keskpärane laskja. Samal ajal aga, kui kütt, — olen ma omal eluajal tapnud palju mitmet seltsi loome ja linde. Selles väljendub minu püsivus ja kindlameelsus jahil ja harjumus, lasta kuulil iga looma peale sama rahulikult, kui märkigi. Minu arvele tuleb jahi saaki rohkem, kui iga teise naabri küti peale, olgugi et paljud nendest on minust, kui laskjad, — palju paremad.

Mul on tihti juhus kokku puutuda inimestega, kes, lugedes oma mitmekesiseid märgilaske harjutusi juba küllaldaseks oskuseks, — põlesid kannatamatusest maha lasta mõnda põtra ja kes künnest üheksa korda tulid jahilt tagasi tühjade kätega, pomisedes oma vabanduseks mitmesuguseid ettelunud takistavaid juhtumisi, hoolimata loomade ja lindude rohkusest metsades. Suurem osa nendest härradest kuulsid oma sõpradelt ehk jahi juhtidelt, et põtrasid metsad kubinal täis on.

Olles pettunud nendes juttudes, mis tegeliku eluga kooskõlas ei olnud, need kütid, olles püsimatad, said närvilikuks ja tulid otsusele põmmutada iga nähtavale ilmuva halli täpi pihta, mis sama kiirelt kui ilmus, — ka kadus. — See ei olnud sugugi nii kerge, kui lasta märgi pihta, mis lagedale väljale, teatud kauguses ülesseatud.

On tarvilik ilma möödalaskmata trehvata märki, mille läbimõõt 8 tolli, et jahil looma surmavasse kohta trehvata, mis nimetatud märgist suurem ei ole. Kuul, sattudes loomale tagumisse keha osasse, sünnitab haava, millest loom küll lõpeb, kuid kütile enamasti kättesaamatuks jääb, sest sarnase haavaga jõuab tema veel ära põgeneda. Muidugi ainult hea laskja suudab jär-

jest mitu kuuli märgi valgesse keskpunkti trehvata, kuid, kui märklaud oleks üleni ühte värvi, ei oleks ka kaugus temani nii määratud, nagu see on märgilaskmise juures ja lõpuks, kui märk oleks liikuv ja võiks, ilma kütile märkama, kohast teise liikuda siis suureneks ka rahuloldava laskmise tingimised ja ka laskmine ise kujuneks enam kasulikuks ja elavamaks.

Tihti kuulduv ehk juhtub lugeda kaugustest, millel võib stinnitada loomale surmava haava ja see on praeguse aja karabiinide juures kergesti kättesaadav; käesoleval juhusel arvan kaugulelaskjat karabiini, millega võib stinnitada surmava haava üle 1 miili (1600 meetrit) kaugusele; Mis puutub aga keskpärastesse püssidesse, siis nende tegelik laskeulatuse ei lähe üle $\frac{1}{2}$ miili. Sõja ajal hakatakse tihtilugu sellest kaugusest laskma, kuid selle juures ei ole tähtis kauguse täpne määramine, ja eksitus sihtimises, mille tagajärjel kuul omast eesmärgist 34—40 jalga

kõrvale kaldub, — ei etenda suurt osa. Statistiliste andmete järele tuleb iga reast väljalöödud mehe kohta umbes 1000 väljalastud kuuli. Kas on sarnased asjad ka jahil lubatavad?

Tegelikult on 300 jardi isegi enam kui kaugel maa, kuna 2000 jardi isegi väga kaugel on. Omast jahimärkuste raamatust leidsin, et keskmine kaugus, mille pealt looma surmasin, oli vähem kui 1500 jardi. Mõned aastad tagasi, kui biisoni härgi veel suurtena karjadena leidis, juhtus, et kütite, kes sarnase karja pihta kaugulelaskjast karabiinist kuuli välja laskis, — õnnestas tappa kaks-kolm härga, kuid äärmiselt harva kuulsin, et sarnaseid laskmisi oleks ette tulnud üksikute loomade peale 600 jardi ($\frac{1}{2}$ miili) kaugusele isegi antiloope pihta, keda eriti hea lasta.

Üldiselt pean ütleva, et ka poole ligema maa tagant, — väga hea kütt, isegi eriti headel tingimistel, — laseb suurema osa laenguid halvasti kui hästi.

Pühapäevaküttidest.

H. P.—pp.

Pühapäevaküti tüüp, — see on otsitav materjal suusõnalise ja trüki pilkele ja naljale. Ja tõesti, nad ei jää taha kuulsast Don Quichote'st oma vägitükkide poolest, põmmutades vareste asemel lehmasid. Nendest leidub väljamaa pilkekirjanduses eriti palju lugusid, mis oma naljakuse poolest isegi vananenud katarri all kannatajatel naeru välja kisivad.

Noorelinnu jahi algul näeb neid härased rietatutena „nõela otsast“, viimse moe järele, puhtaks aetud nägudega, raudtee jaamades rongi ootel, tuliunte kaheraudsete püssidega, ilusates hülge või muust nahast kottides, krokodilli nahast jahikottidega, rasvaseks söödud koertega, terved virnad bagaasi ja toidumooni, — need on pühapäevaküttid.

Vabas looduses antakse esimesena andeid Bachuse ja Erosee kultusele, siis

kupatavad härrad paugutada, jänestest kümne sammu kaugusest mööda lastes, kõmmutatavad rahulikult ringilonkiavaid talumeeste kanu ja tulevad jahilt, — ühed kauplustest ehk teistelt küttidelt ostetud jahisaagiga, teised hapunäoga...

Kuid missugused on rikaste pühapäevaküttide kabinetid! Siin on terve kunstitempel, muuseum, näilik illustratsioon peremehe jahisaagist!

Kuid viimane ei ole süüdi vaat' selle põdra surmamises, mille pea ehib, näe, seda nurka, ei ka toreda tedrekuke surmas, mille maitserikalt tehtud kuju reljeefselt erineb kalli tapeedi sinikal tagaseinal, ka mitte selle „hallivati-mehe“ surmas, mille nahale parema präparaatori poolt antud loomulik kuju ja mis kabineti põrandat valvana ehib.

Tema ei ole ka mitte lõokesegi verd valanud. . . Tema hing on puhas kui allikas, lugupidamine loomadest ja lindudest on ülisuur. . .

Tavaliselt räägitakse nende kohta: Laseb, kuid pihta ei saa. . .

Arusaadav, et mitte kõik pühapäevakütid ei ole nii süütud: suurem osa nendest rikuvad palju linde ja loomi, jättes metsa invaliide ja sünnitades jahimajapidamisele, oma tormilikusega, palju kahju.

Mitmejulgust ja kroonika.

Riigi- ja omavalitsuseteenijate IV. kongress.

Neljas riigi- ja omav. teenijate kongress peeti ära Tallinnas, Rataskaevu tän. nr. 22, õpetajate liidu ruumides 17. ja 18. oktoobril.

Saadikuid üldse 107, neist riigi- ja omavalitsuse teenijate poolt — 16, raudteelaste poolt — 20, postiteenijate poolt 10, metsateenijate esitajaid — 6. Kohal on ka 2 vallasekretäride ja 2 ülikooliteenijate saadikut.

Kongressi avas keskliidu esimees Piiskar. Juhatusse valiti — Martens (postiteen.), Kangro (raudteel.), Peet (õpet.). Peale selle valiti 5-liikmeline sekretariaat ja mandaatkomisjon.

Tervitasid riigikoguliikmed *Virma* ja *Veiler* ning rahaministri abi *Suia*, kellele rahaminister ülesandeks teinud kongressitööd jälgida ja päevakorral olevate küsimuste kohta seletusi anda.

Ilma, et peataksime pikemalt kongressi töö juures, mis kaks päeva kestis, — toome lühidalt kokkuvõttes kongressi poolt vastuvõetud otsused ja sooviavaldused:

Koosseisude seadus.

Kongress tunnistab riigiasutuste koosseisude seaduse eelnõu, mis vabariigi valitsuse poolt ilma organiseeritud riigiteenijaskonna esituse kaastöötä on kokku seatud, praegusel kujul vastuvõtmatuks riigiteenijate enamuse huvide seisukohalt.

Ka rikub riigiteenijate koosseisude seaduse eelnõu õigluse põhimõtet, tunduvalt piirates ühe osa — vabapalgalised — teenistusõigusi ja hoopis ära võttes neid riigiteenijaskonna teiselt osalt, n. n. ülemääralistelt.

Kongress võtab vastu järgmised parandusettepanekud v. v. poolt kokku seatud riigiteenijate koosseisuseaduse eelnõu kohta:

Kõik riigiteenijad, ka n. n. ülemääralsed, tulevad koosseisu võtta, sest meil maksvad seadused, mis riigiteenijate õiguslist korda normeerivad, termini „ülemääraline“ ei tunne. Ametnikkude põhjendamata väljajätmist koosseisudest ja nende saatuse otsustamise andmist ainult asutuste juhatajate kompetensi ei saa kuidagi õiglaseks ja otstarbekohaseks tunnustada.

Ametnikkude ja vabapalgaliste jaotus koosseisude seaduses tuleb ära jätta, sest see liigitas asetab osa riigiteenijad, nimelt vabapalgalsed, kaitseta seisukorda, tunduvalt kitsendades nende teenistuse õigusi. Vabapalgalist võib ülemus oma äranägemisel igal ajal vallandada ja temalt sellega ka viimase teenistusse soodustuse ja õiguse — pensioni saamise võimaluse — ära võtta.

Tuleks muuta seaduseandlikul teel riigiteenistuse seadus, mis avaldatud „R. T.“ nr. 149 — 1924 a. veel enne koosseisude seaduse vastuvõtmist ja kõik riigiteenijad üheõiguslisteks tunnistada.

Kõigile täisealistele riigiteenijaile palga alammääraks tuleks võtta, arvestades riigi praeguse kandejõuga, esialgu vähemalt 6000 marka, mis osaltki kindlustaks inimväärilist ülespidamist, nagu seda ette näeb E. V. põhiseaduse § 25. Kongress kinnitab riigi- ja omavahelise teenijate keskliidu poolt 8. veebruaril 1926 a. vastu võetud ja kõikide keskliitu kuuluvate organisatsioonide kongressidel ja üldkoosolekutel aktsepteeritud riigiteenijate palgaredeli. Selle redeli järgi tuleksid kõik need riigi-

teenijad, kes seni 4000 mk. ja alla palka said, viia palgaredelisse viimase 22. astme peale, vähemalt palgaga 6000 mk. nagu eelpool nimetatud.

Palga alammääraks järgmistel palgaredeli astmetel oleks:

aste	end. p.	uus p.
21.	4500—4600	6500
" 20.	" " 4800—5000	" " 7600
" 19.	" " 5300—5500	" " 7500
" 18.	" " 5800—6200	" " 8000
" 17.	" " 6800	" " 9000
" 16.	" " 7700	" " 10000
" 15.	" " 8700	" " 11000
" 14.	" " 9900	" " 12000
" 13.	" " 10800	" " 13000
" 12.	" " 11700	" " 14000
" 11.	" " 12500	" " 15500
" 10.	" " 13500	" " 17000
" 9.	" " 15300	" " 18500
" 8.	" " 16500	" " 20000
" 7.	" " 18000—18500—19000	" " 22000
" 6.	" " 19500—19800	" " 24000
" 5.	" " 21600	" " 26000
" 4.	" " 23400	" " 28000
" 3.	" " 25200—27000	" " 30000
" 2.	" " 28800—30000—30600	" " 33000
" 1.	" " 32400—34000—34200	" " 36000

Märkus: Riigivanem, valitsuse liikmed, riigikontrolör ja riigikohtu esimees seisavad väljaspool astmeid.

See on ebaloomulik nähtus, et kõik 4500—6800 mk. palgasaajad on vabariigi valitsuse poolt kokkuseatud seaduse eelnõus ühe astme võrra (500—1000 mk.) madalamale paigutatud kui ülaltoodud võrdlustabeli vahekorrad seda nõuavad, kuna kõrgematel astmetel vastupidine nähtus esineb.

Kongress konstateerib, et riigiteenijate koosseisude seaduses võrdsed ja üheliigilised ametid ei ole ühtlaselt hinnatud ja nõuab nende ühtlustamist.

Tunnustatakse tarvilikuks, et ühes koosseisude seadusega peaks tingimata maksuma hakkama ka üldine, kõikide riigiteenijate kohta maksev, tasuseadus, milles ette oleks nähtud teenistusvanustasu, suurendatud perekonna abiraha ja muud teenistuse vahekordadest tingitud lisatasud.

Kongress rõhutab, et alles tasuseaduse maksamahakkamisega osaltki aset leiab riigiteenijate palga kõrgendamine, sest uued palgad ilma tasuseaduses ettenähtud lisatasudeta ei anna mingisugust tegelikku palgakõrgendust riigiteenijate suurele enamusele, vaid ainult

ümmardavad nende palkasid sadades markades.

Tasu vahekorrad riigi ja üksikute riigiteenijate liikide vahel, mis seni eriseadustega lahendatud, tulevad koondata tingimata ühte tasuseadusesse.

Praegu teostatav juhusliku iseloomuga ilma süsteemita ja kindla kavata koosseisude kokkutõmbamine ja normeerimine riikliku aparaadi ümberkorraldamise mõttes mingisuguseid positiivseid tagajärgi anda ei suuda ja on tarvilik, et seda tööd teostataks organiseeritud riigiteenijaskonna kutseorganisatsioonide ja vastavate eriteadlaste osavõttel.

See asjatundjatest koosnev eriliste volitustega komisjon peaks eeskätt riigiasutuste töö ja ülesannete täitmise korra kohta kokku seadma üldise kava, mille alusel tuleksid meil riigiasutused ümber korraldada. Ainult siis võiks sama komisjon ka üksikute asutuste funktsioonid ja vahekorrad otstarbekohaselt kindlaks määrata ja ühtlasi läbi viia, ühes töökorralduse uuendusega, ka praeguse keerulise asjaajamise lihtsustamise, mis omakorda võimaldaks ka ametnikkude praegust koosseisu vähendada.

Praegune keeruline tegelik töökord nõuab, kuni selle korra muutmiseni, ka praegust arvu töötajaid.

Kongress, silmas pidades seda asjaolu, et vabariigi valitsus riigikogu volitusel juba praegu koosseisude koondamist tegelikult teostab, peab tarvilikuks praeguse eriti raske majandusliku ajajärguga arvestades, et eeskätt vallandamisele kuuluksid just enam-vähem varandusliselt kindlustatud riigiteenijad, ja seab üles veel järgmised juhtmõtted, millistest vallandamise kava teostamisel tuleks kinni pidada:

1) Riigiasutuste koosseisude koondamiseks ja ümberkorraldamiseks tuleks määrata vähemalt kolmeaastane tähtaeg, mille vältel teenijate arv loomuliku kahanemise teel juba iseenesest tunduvalt väheneb, kui uusi teenijaid enam juure ei võeta.

2) Lõpetada uute teenijate ja õpilaste ametisse vastuvõtmine riigiasu-

tustes, tarbekorral ära kasutades teenijaid reservist.

3) Vallandamisele kuuluksid:

a) kõik, kes on pensioni välja teeninud ja keda on võimalik kindlustada pensioniga (vanad, haiged ja töövõimetud);

b) kõik riigikeelt mitteoskajad ja väljamaalased, keda Eesti kodanikkudega asetada saab;

c) kõik teenijad, kel maad, välja arvatud palgamaad, kasutada või omanduseks vähemalt normaal-talu suuruses;

d) kõik varandusliselt kindlustatud isikud, kel riigiteenistus ainult kõrvalteenistuseks osutub;

e) üks abikaasast sel juhtumisel, kui mõlemad abikaasad alalise kindla palgaga riigi-, omavalitsuse- ehk eraasutuses või ettevõtetes teenivad, ja kui teenistusse jääva abikaasa kuupalk tõuseb üle 12.000 mk.;

f) jõukate vanemate lapsed, kes oma vanemate sissetulekutest ülespidamist võiksid saada.

4) Koosseisude kokkutõmbamisel vallandatud teenijatele tuleb välja maksa vallandamise puhul korraga kuue kuu palk, praeguse kolme kuu palga asemel, et võimaldada saadud summaga uut elukorda luua.

5) Vallandavaile riigiteenijaile, kes meie praeguseid kitsaid majanduslikke võimalusi arvesse võttes ei suuda omale vastavat ülespidamist leida, tuleks võimaldada maasaamist riigi maatagavarast ühistel tingimustel eesõigustatud maasaajatega või, kui see võimatu, toetada nende väljarändamist.

Omavalitsuse-teenijate töötingimused

Kongress konstateerib, et omavalitsuse-teenijad on asetatud sama halvasse ja osalt isegi halvemasse majanduslisse ja teenistusõiguslisse seisukorda, kui riigiteenijad.

Arvesse võttes, et riigi võimu kohtadel teostatakse omavalitsuseasutuste kaudu, mille tõttu omavalitsuse-teenijate ülesanded sama tähtsad kui riigiteenijate omad, otsustab kongress pöö-

rata vabariigi valitsuse poole soovivaldusega, et omavalitsuse-teenijate teenistusõigusline seisukord saaks seadusega reguleeritud ühistel alustel riigiteenijatega.

Pensioniseadus.

Kongress konstateerib, et praegu maksev riigiteenijate pensioniseadus ei vasta riigiteenijate ega ka teenistuse nõuetele, kuna seaduse alusel pensioni maksmist alatakse 60. a. vanadusest. Sarnane pikk teenistuse vältus(35—40 a.) suuremalt jaolt kurnava töö juures vähendab seaduse sotsiaalselt tähtsust riigiteenijate kohta. Kongress leiab, et pensioniseadus tuleks revideerimise alla võtta, vähendades vanaduse norm 55 a. missugune nõudmine ka ametkondade (näiteks siseministeeriumi) poolt üles on tõstetud.

Organisatsioonilised päevaküsimused.

1. Riigi- ja omavalitsuste teenijate organiseerimise aluseks peab olema kutseline lähtekoht, mis vastab üldiselt senisele kujule.

2. Keskliitu võivad kuuluda üleriiklikud liidud ja ühingud, või neile vastavad iseseisvad organisatsioonid.

3. Keskliit on otsekoheses läbikäimises oma liigetega (keskorganisatsioonidega), alaorganisatsioonidega iga vastava keskorganisatsiooni kaudu.

4. Keskliit on temasse kuuluvate keskorganisatsioonide keskorganiks, kelle ülesandeks ühiste või üldise tähtsusega küsimuste lahendamine, mis saadikutekogu või keskliidu enese poolt oma peale võetud.

5. Kutseliidud ja ühingud on omas tegevuses iseseisvad, välja arvatud küsimused, mille lahendamine keskliidu hooleks ja kus läbikäimine kõikide asutustega sünnib keskliidu kaudu ja nimel.

6. Keskliidu liikmemaks peaks võimaldama hariliku jooksva asjaajamise kulude katmise, kuid suuremate erakordsete ülesannete korral määrab saadikute kogu ühtlasi kindlaks lisaelarvega tarvilikud kulud ja tuluallikad.

7. Keskliidu poolt kokkukutsuvate kongresside esitusnorm peab olema

proportsionaalne, kuid saadikute valimisviisi määrab iga organisatsioon ise.

8. Kutseliitude kohalikud organisatsioonid võivad ühiste küsimuste ja ettevõtete teostamiseks koonduda raiooniliitudeks või asutada muid ühiseid organe, kelle koosseis ja ülesanded määratakse kindlaks sellekohases kodukorras, mis vastu võetakse asjast huvitatud organisatsioonide ühisel kokkuleppel.

9. Keskliit ei kuulu ühtegi rahvusvahelisse organisatsiooni, kuid kutseliidud peaksid kuuluma vastavatesse rahvusvahelistesse kutseorganisatsioonidesse,

10. Kutseliidud ja nende alaosad kohtadel peaksid energiliselt asuma organiseerimistöole, üle saades loidusest ja ükskõiklusest mis mõnes organisatsioonis kipub maad võtma ja keskorگانide tegevust halvama.

11. Samuti tuleb energiliselt jätkata kutselist ühistunde kasvamist riigi ja omavalitsuste teenijate peres ning hoolitseda kutselise enesearendamise töötervishoiu ja -metoodide parandamise eest.

12. Tegevuse elustamiseks ja ühtlustamiseks tuleb katsuda ametisse panna kutsesekretäre-asjaajajaid ning asuda ühise häälekandja väljaandmise levitamisele.

R. ja O. Keskliidu tegevusest.

Mäletatavasti oli käesoleva aasta algul Riigi- ja Omavalitsusteenijate Keskliidu esitajate ja rahaministeeriumi ühisel koostöötamisel uus palgarädel välja töötatud, mis mõlemaid pooli enam-vähem rahuldab ja kusjuures riigiteenijate esitajate kaine ja asjalik suhtumine küsimusse Vabariigi Valitsuse poolt tunnustamist leidis. Võis oletada, et Vabariigi Valitsus nende kogemuste alusel, ja silmas pidades meie riigi demokraatliku korra põhimõtteid, ka edaspidi kuni küsimuse lõpuliku lahendamiseni koostöötamisest organiseeritud riigiteenijaskonna esitusega ei loobu. Kahjuks ei läinud aga see lootus mitte täide. Koosseisude seaduse kava väljatöötamisest uue palgarädeli alusel ei lubatud

teenijaskonna esitust osa võtta, olgugi, et seda keeldu millegiga ei põhjendatud ja et härra Riigivanem suusõnalistel läbirääkimistel koostöötamise mõtet pooldas.

Kõige selle tagajärjeks oli, et riigikassas töötati välja uus koosseisude seadus, mis õieti kedagi ei rahulda, nagu seda ka mõned riigikogu rahaasjanduse alamkomisjoni liikmed toonitasid. Seaduse väljatöötamisel olid teenijaskonna enamuse huvid hoopis tähelepanemata jäetud. Niisugusena esitati seaduse eelnõu riigikogule. Peale sellekoheseid pikemaid läbirääkimisi lubati esialgul riigiteenijate esitajatele komisjoni töödest osa võtta. Sellega avanes lootus seaduse kava puudusi teenijaskonna huvide kohaselt kõrvaldada. Kohe esimesel komisjoni istangul kandsid Keskliidu esitajad rahaasjanduse alamkomisjonile kõik seaduse eelnõu puudused ette ja palusid võimaldada edaspidisel üksikasjalisel seaduse arutamisel oma parandused esitada. Teisel istangul, enne seaduse üksikasjalisele arutamisele asumist, tõsteti komisjoni esimehe poolt riigiteenijate esituse edaspidise osavõtu küsimus ülesse ja otsustati eitavalt põllumeeste kogude, rahvaerakonna ja asunikude esitajate poolt sotsialistide ja tööerakonna esitajate vastuseismisel. Nii oli võetud teenijate esitusel viimane võimalus koosseisude seaduse parandamiseks midagi ära teha.

Mõistagi, et sellega ei võinud leppida Keskliit ja esitas komisjonile protest-märgukirja, paludes siiski teenijaskonna esitusele komisjoni töödest osavõtu võimaldada. Rahaasjanduse komisjoni vastava alamkomisjoni koosolekul 29. septembril on otsustatud jääda endise otsuse juure riigiteenijate esitajate suhtes. Sellest otsusest kuulda saades, saatis Keskliidu juhatus omad ettepanekud alamkomisjonile ja komisjoni liigetele kirjalikult, juhtides tähelepanu suuremate puuduste peale koosseisude seaduse eelnõus, mis tuleksid tingimata kõrvaldada.

Mis puudub koosseisude seaduse eelnõu puudustesse, siis olgu siinkohal vaid ära tähendatud niisugused põhimõttelised puudused, kui näiteks —

täiesti põhjendamatult toime pandud teenijate liigitus ametnikkudeks, vabapalgalisteks ja ülemääralisteks. Isegi mõned riigikogu rahaasjanduse alamkomisjoni liikmed tähendasid, et liigitamisel ei ole mingisuguseid põhimõtteid käsitatud, vaid on talitatud vabakunstnikuna. Kõige suuremaks seaduse kava puuduseks aga on ühtlustamise printsiibi ignoreerimine. Oma iseloomu ja kohustuste ulatuse poolest ühesugused ametid ei ole sagedasti ühevääriliselt hinnatud. Ka üldiselt on palgakõrgendus protsentuaalselt üksikute ametkondade järele väga mitmesugune. Näib, et siin väga suurel määral on kaasa mõjunud iga üksiku ametkonna osavus omale soovitatavaid palkasid edukalt läbi rõhuda. Nii mitmeski asutuses on uusi ametite nimetusi seadusse sisse võetud ja selle abil ametnikkude palkasid ebamääraselt tõstetud, võrreldes teiste ametkondade vastavate ametnikkude palkadega.

Nagu ajakirjanduses riigikogu rahaasjanduse alamkomisjoni tööde kohta ilmunud informatsioonist näha, piirdub kõik komisjoni töö ainult koosseisude kärpimisega, kuna mingisuguseid sisulisi parandusi puuduste kõrvaldamise suunas, eriti ebaühtlaste palganormide suhtes ei tehta. Loomulik, et sarnasel teel on lõputulemus: uus koosseisude seadus kujuneb niisuguseks, mis teenijaskonna, eriti just madala ja osalt keskmise palga saajate rasket ainelist seisukorda ei paranda ja selle tõttu teenijaskonnale vastuvõetav ei ole.

Keskliidu juhatus püüab omalpoolt kõik teha, mis võimalik, et arutatavat eelnõu parandada nii alamkomisjonis, kui ka pärast rahaasjanduse komisjonis ja riigikoguski. Missuguses ulatuses see korda läheb, pole võimalik ette näha.

Keskliidu juhatus palub kõiki organisatsioone, kes koosseisude seaduse eelnõu ja palgaküsimust üldse arutavad ning selles küsimuses mõnesuguseid otsusi teevad või seisukohti võtavad, nende otsuste ära kirjad ja muud asjasse puutuvad andmed kiires korras saata Keskliidu juhatajale (Tallinna, Rataskaevu t. 22), et oleks võimalus neid materjale tarbekorral ära kasutada.

Riigi metsatööstuse lisatasu asjas.

„Päevalehes“ nr. 280, 15. oktoobrist k. a. ilmuv artikkel: „Kuidas riigi raha jagatakse“, kus ette toodud on, et 17 miljoni marka kavatsetakse jagada metsatööstuse ja kõrgemate Peavalitsuse ametnikkudele. Edasi kirjeldakse, mil alusel ja soodsatel tingimistel töötab Riigi metsatööstus jne. ja lõpeb artikkel soovivaldusega 17 milj. marka vallandatud ametnikkudele toetuseks anda. Seega jääksid sarnasel korral kohtadel olevad metsaametnikud, kellele metsatööstusalal lisatasu lubatud, sellest ärateenitud ja lubatud tasust ilma.

Nimetud artikli asjus tööolude jalule seadmiseks ja võõriri arusaamise ärahoidmiseks saatsid Eesti Metsaülemate Ühing ja Metsateenijate Ühing „Päevalehele“ öienduse, kuivõrd artikkel metsaametnikkude huvisid puudutab, mis aga „Päevaleht“ ära ei trükkinud. Selle öienduse on ära trükkinud ainult „Postimees“ oma lehes nr. 285, 20. oktoobril 1926 a.

Et aga arvatavasti kõik metsaametnikud „Postimehest“ meie öiendust lugenud ei ole, kuid siiski soovitav oleks neid selle sisuga tutvustada, laseme siin nim. sisu järgneda:

„Eesti Vabariigi algupäivil tegutses metsade ülestöötamise ja metsamaterjalidega mitmesuguste asutuste varustamise alal „Kütteinete keskkomitee“. Metsavalitsuse ellukutsumisel määrati see asutus likvideerimisele. Et kohaliku puuturgu ja asutuste metsamaterjalidega varustamist ära hoida metsakauplejate meelevallast, asuti paljudes metaskondades metsa eksploateerimisele riigi metsavalitsuse korraldusel. Selle töö kohapealne juhtimine ja korraldus pandi kohalikkude metsaametnikkude peale, andes hädatarvilisel korral neile abiks vabapalgalisi praakerisi ja kantselleiametnikke. Sarnane metsamaterjalide valmistamise kord oli teatavasti ka enne ilmasõda Veneriigi metsamajapidamises tarvitusel, kus metsaametnikkude töövaev sellel alal eraldi lisatasu näol tasuti. Samal alusel tasuti ka meil

esimistel, s. o. 1920 ja 1921 aastatel metsaametnikkude vaev metsatööstuse alal lisatasu või ergutusraha näol. Tähendatud riiklise metsatööstuse suurenemise tõttu leiti otstarbekohasemaks selle jätkamiseks luua 70-miljoniline operatsioonifond, alates 1922 a. Metsade peavalitsusele tehti ülesandeks metsatööstuse põhimäärused välja töötada ja siis selle alusel tegutseda. Nõutud põhimäärused töötati välja ja esitati seaduslikus korras vsstuvõtmiseks 1922 a lõpul. Mitmesuguste asjaolude tõttu suudeti Riigikogu poolt seda lõpulikult vastu võtta alles 2. detsembril 1925 a.

Põhikirja kokkuseadmise algul katkestati ka metsaametnikkudele lisatasu väljamaksmine, kuid anti lubadus seda jätkata, niipea kui põhikirja vastu võetud, milles selle maksmine ettenähtud. Vahepeal suurenes riikline metsatööstus aasta-aastalt, andes riigile suurt ülejääki, kuid sealjuures koormates sellel alal tegutsenud metsaametnikke. Lootuses, et see vaev, energia, riiete ja jalanõude kulutamine õiglast hindamist leiab lisatasu maksmise näol, töötasid ametnikud energiliselt edasi, et ka seda väljaspool nende otsekohest kohustust peale pandud tööd ära teha. Kui nüüd metsatööstuse põhikirja vastuvõtmisel lõpuks teatavaks sai, et nende 3-aastast töövaevast ainult viimane, s. o. 1924/25 a. kavatsetakse lisatasuga tasuda, oli see valusaks üllatuseks. Kui nüüd aga täide-minema peaks artikli lõpus ettetoodud sooviavaldused, siis oleks see täiesti ülekohus nende vaevanäinud ametnikkude suhtes, kes oma lubatud ja ära teenitud töötasust ilma peaksid jääma.

Ütelus, et 17 miljoni marka riiklise metsatööstuse ametnikkudele ja üksikutele peavalitsuse kõrgematele ametnikkudele preemiatega tahetakse jagada, on täitsa ebaõige. Nagu lähema informatsiooni järel selgunud, on veel praegu teadmata, kas 17 miljoni või mõnesugune teine summa preemiatega lubatakse. Lisatasu maksmine on kava järele ettenähtud kokkuhoitud administratsiooni kulude summast, mitte aga mingisugustest puhtast kasust ja selle kava järele saaks just

suurem osa lisatasust kohapealsetele metsaametnikkudele (umbes 1600) kuuluma. Lootuses, et nende töövaev õiget hindamist leiab, oleks nende ära teenitud tasu kättesaamine suureks ergutuseks edaspidiseks energiliseks tööjätkamiseks.

Eesti Metsaülemate Ühingu
nimel: *Alfr. Auksmann.*

E. Metsateenijate Ühingu
nimel: *O. Uustal.*

Märgukiri põllutöömistriks.

Riigiteenijate liigitamise asjas pööras Eesti metsateenijate ühingu põllutöömistri poolt järgmise märgukirjaga:

„Wabariigi Walitjue poolt Riigikogule esitatud koosseisude seaduse kawas on riigiteenijate liigitamisel ametnikkudeks, wabapalgalisteks ja ülemääralisteks seijutõhale asjutud, et riigiametnikkudeks armatakse tööhõud kes koapeal riigiwõimu teostawad ja käsitawad, kuna nooremad ja puhttehnilised teenijad wabapalgalisteks ja ülemääralisteks nimetatakse.

Riigiasutuste koosseisude seaduse kawas on metsaülem, tema abi, metsnik ja kantselei asjaajaja riigiametnikud, kuna metsawahid — ülemääralsed, keda päewa pealt ametist lahti lasta võib, mis metsawahitide niikui nii raske ja keerulise olukorra weel raskemaks teeb. sest teenistuse kohast päewapealt lahkuma jummitult ei kaota nad mitte ükspäinis suurema aja oma palgast — rahapalga lisana tasuta kaotada antud maa sissetulekust, maid kaduma lähets ka selle maaala harimise peale kulutatud töö ja kapital, kuna maksma metsaseaduse § 62¹ järele teenistusest lahkuwal metsateenijal praegustes oludes peaaegu võimata on õiglast tasu saada. Roha pealt lahkimine on paratamata ühenduses majapidamise liitwiderimisega, mida võimata ilma suuremate kahjudega teostada. Ja niisuguseid metsateenijaid oleks kuni 60%.

Restjuhatusel on teada, et politseteenijad, lihtfordinistid peale, riigiametnikkudeks kawatsetakse lugebada. Ei saa salata välispolitsei ametnikkude wastutusrikkust, mis kodanikkude õigust ja waranduse kaitsemisega nende peale

pandud on, kuid niisama ei tohiks surmuse waitida ka metsawahid algadel lasuma kohustuste tähtsust, mis riigi suurima tuluaallika — metša — kasvatamise walwamise ja otstarbekohase realiseerimisega otseko'e seotud on.

Wammetsateenijatel on oma tegewuse piirkonnas poliitsei kohused täita (metsas toimepandud kuritegude jälgimine, nende üle protokollide tokkuseadmine) seega kohapealsed riigimõimu esitajad ja teostajad, mispärast tuleks ka metsawahid endiselt riigiametnikkudeks edasi jätta, nagu see endises wene metsaseaduses § 63 ette nähtud oli. Metsawahid on metsaülemal just niisama abiks, kui abimetsaülemad ja metsnikud ning täidawad poliitsei kohuseid omas wahtkonnas, ühesuguselt poliitsei kordnikkudega. Siinjuures olgu tähendatud, et metsateenijate teenistus paljude teiste riigiteenijate teenistusest tuntawalt eraldub ja et see teenistus mitte üksipäinis eriti wastutusrikas ei ole, waid et teenistuse tagajärjel ka nende elu ning isiklik warandus alati hädaohus wiibiwad. Oma ameti alalise iseärasuse tõttu on neile ajajooksul palju waentasi kogunud, mida mitte harwa juhtunud kallalekippumised, haawamised ja nende isiklise waranduse põlema süütamised näidanud on. Jälgides salakütte ja metsawargaid, võib see sageli sõjariistatus kottupõrkamisteni minna, mis mõnikord metsateenijate haawamise või surmaga lõppeda võib ja ka lõppenud on.

Sarnane metsawahide eraldamine saats riiklise meteamajapidamise peale kahtlemata halvawalt mõjuma ja ei oleks selle tõttu õige ega otstarbekohane, sest metsawahid võiksid niisugusel juhtumisel loiuult oma ametikohuseid täita, kartes oma elu ja isiklist warandust kaotada, ning oma perekonda saatuse hooleks jätta.

Ülemaltoodud asjaolusi arwesse wõttes, palub ja loodab keskjuhatus, et Teie, härra minister, omalt poolt kõik saate tegema, et metsawahid, kui riigi suurima tuluaallika kaswatajad ja hoidjad, ka riigiametnikkudeks arwataks, sest ainult niisugusel korral võib loota, et metsawahid isikliste hädaohude ja kahjude peale ei waata ja end täie agarusega meie suurema riigi waranduste huwide kaitsmisele pühendamad".

Märgukiri metsade peawalitsuse juhatajale.

Metsateenijate, eriti metsawahide, koosseisu kärpimise arahoidmiseks pööras Gesti metsateenijate ühing metsade peawalitsuse juhataja poole järgmise märgukirjaga:

„Härra põllutööministrile esitatud märgukirjas, koossejude seadusega riigiteenijate liigitamise puhul metsawahide paigutamise asjas ülemäärasteks teenijateks, millest Teie, härra peawalitsuse juhataja, aratiri saadetud, jättis ühingu keskjuhatus need wäited ette toomata, mis sellel juhtumisel oleks koossejude ebaloornuliku kärpimise wastu, kui metsawahid küll määrasteks arwataks aga nende arwu tuntawalt kärbitaks.

Rahwaga kohtade peal maal läbikäimises oma ametikohuste täitmise juures on tegewad metsaametnikud metsaülematest alates kuni metsawahideni ja poliitsei konstaablid. Need ametnikud peawad maarahwa aineliste igapäewaste wajaduste rahuldamiseks alati walmis olema ja teiselt poolt mankumata riigi huwid kaitsma. Konstaabelite kohta rahwa meeleolu tõstmiseks on Riigikogu rahaasjanduse alamkomisjon kärpimisega oma sõna juba öelnud, mis ka arwatawasti tegelikus elus pärast jällegi wastupidist otjust nõuab. Seda kinnitas ka komisjoni aruandja abi riigiteenijate kongressil.

Weel enam võib arwata, et metsaametnikkude kohta, kes maal peawad alati kohalikkude elanikkude ühepäewaste huwidega wastolus olema, piüütakse mahategemisi ja kõmu teha. Nemad peawad ju karju kulltuuridelt ja noorest metsast wälja tõrjuma ja omawolikult metsaraiumist takistama, naaberitele sagedaid trahwidid kaela saates. Suur osa kodanikkudest soowiwad, et neil oleks waba wõimalus igale kõige pealt tarwiklike puid metsas walida, otse, latwui ja jäämuseid metsaametnikkude hooleks jättes. Piüütakse rõhutada, et karjamaal mets paremini kaswab, ilma et lubataks wastu waidlema hakata, et mets wigane saab ja iga pinna peal karjamaal üldse ei kaswa.

Metsawahide ja teiste metsaametnikkude koosseisu kärpimise puhul saats meeleolu luma, et „rahwamaenlasi" wähendataks ja sellel oleks parteide esitajate kohta suur tähtsus. Metša enese huwide kahjus jääks aga metša tühjajad metsawahide kohad, kuhu

põlifest paigutatasse asunitud, kes ainult walwet metja üle raskendaks; metsaametnikke tabaks ootamata ja walus wäljakolimine, kuna asunitude puude wäljaandmine ja nende rendimaadel metsajundamise lõpulewiimine weniks lööjõudude puudusel tahtmata pikale.

Eesti metsateenijate ühingu keskjuhatus loodab, et Teie, härra peawaliisuse juhataja, neid asjaolusid arwesse wõttes rahaaasjanduse alamkomisjonis koit oma wõimised metsaametnikkude koosseiju mõtteta ka pimise ärahoidmiseks jaate pühendama“.

VII. ülemaaline metsateenijate kongress.

Eesti metsateenijate ühingu keskjuhatus oma koosolekul 16. okt. s. a. otustas järjekorralist ülemaalist kongressi kokkukutsuda ja ärapidada Tallinnas 28. ja 29. nov. s. a. järgmise päewakorraga:

- 1) kongressi avamine,
- 2) juhatus ja mandaatkomisjoni walimine,
- 3) päewakorra läbivaatamine ja kinnitamine,
- 4) metsaametnikud kohalikkude nõuete täitmisel,
- 5) teenistuse tasu ja koosseisud,
- 6) keskjuhatusetegevuse ja „E. Metsa“ 1925 a. aruanne ja 1927 a. eelarve,
- 7) vormiriie,
- 8) walimised põhikirja järele,
- 9) kongressil ülestõstetud küsimused ja läbirääkimised.

Kongressist wõtavad osa nende osakondade poolt walitud ja saadetud saadikud, kes oma liikmemaksu vähemalt läinud aasta eest ära on maksnud. Sellepärast tuleks osakondade juhatustel oma tähelpanu selle peale pöörata, et liikmemaksud õigeks ajaks õiendatud oleks. Saadikuid kongressile wõivad osakonnad saata iga täis 15 liikme kohta ühe saadiku.

Praegune aeg, kus kibedad wõitlused käimas koosseisude ja palkade küsimuse alal, nõuab, et metsamehed kindlasti kokku hoiaks ja iga osakond kongressil oma saadiku läbi esitatud oleks. Ühiselt oma asja eest wõidelda on iga metsamehe kohus,

Lugupeetud ametivennad

Eesti Metsaülemate Ühingu liikmed!

Seega annan Teile teada, et Eesti Metsaül. Ühingu eestseisus on heaks arvanud järgmist koosolekut mitte käesoleval sügisel Tallinnas, vaid peale jõulu Tartus umbes ühel ajal kuid mitte koos Akad. metsaseltsiga ärapidada. Seega oleks ühingu liikmetel võimalik vähemate kuludega nii ühest kui teisest koosolekust osavõtta. Pealegi on praegu veel mitmed küsimused lahendamata, mis meie koosolekul kõneaineks olla wõiksid.

Koosoleku ajast ja kohast saab eraldi edaspidi teatatud.

Ühtlasi pöoran ka seekord jälle ametivendade poole palvega, et need, kellel võimalus on meie päewakorda mõne tähtsama küsimusega referaadina täiendada, sellest aegsalt minule teatada, ehk soovi avaldada, missuguse aine kohta oleks soovitav ehk tarvilik ettekannet ehk seletust kuulda.

Et eestseisusel võimalik oleks uuel aastal mõne uue kavaga esineda ja seda ka teostada, palun kõiki ühingu liikmeid, kellel möödunud aja eest liikmemaksud veel õiendamata on, seda ära saata kas otsekohe Eesti Panka, Tallinn (mitte osakonda) jookswale arvele nr. 1842 ja sellest eraldi teatada postkaartiga kassahoidjale hra Aug. Ündritzile, Tallinn Kaupmehe uul. 11-a k. 2, ehk nim. ühingu kassahoidjale postiga ära saata. Nii palun ka kõik teised E. M-ü. Ühingu rahalised saadetised ära kasseeida.

Lõpuks palun neid ametivendi, kellel veel E. M-ü. Ühingu puumassi tabelid olemas ja kui neid wõimata on realiseerida, ära saata kassahoidjale ja ühtlasi ka neist saadud raha.

E. M-ü. Ühingu nimel saadetavad kirjad palun adresseerida ümbrikuga minu nime peale Tallinn, Kirikuplats 3.

Tervitades

Alfr. Auksmann.

Tallinn 23/10. 26.

Esimees.

Poolametlikud teated.

Metsade Peawalitsuse juhataja päewakäsud.

1. septembril 1926 a. — Nr. 25.

Kangruselja metskonna abimeisajalem J. Tamkiwi loetakse haigeks 22. augustist j. a. arwates.

Abimeisajalem J. Tamkiwi haiguse ajaks pannakse Kangruselja metskonna abimeisajalema kohuste täitmisele ajutiselt sama metskonna asjaajaja Ed. Kolka peale, abimeisajalema sõidu-päewarahaga kuus, arwates 21. augustist j. a.

Walga metskonna metsnik Karl Ekran wabastatakse ajutiselt ametikohuste täitmisele, sõjawäelikele kordamisõppustele mineku puhul, arwates 1. augustist j. a.

Walga metskonna metsniku kohuste täitmisele pannakse ajutiselt sama metskonna meeswäht Jaan Kuuse peale, metsniku sõidu-päewarahaga, arwates 1. augustist j. a.

Tartu ülikooli metsaosaajanna üliõpilane Konstantin Wallner määratakse Grastrwene metskonna III. järgu metsniku k. t. 4000 mf. palga ja 400 mf. sõidu-päewarahaga kuus, arwates 20. augustist j. a.

Kod. Karl Denissen määratakse Uwinurme metskonna III. järgu metsniku k. t. 4000 mf. palga ja 400 mf. sõidu-päewarahaga kuus, arwates 16. augustist j. a.

8. septembril 1926 a. — Nr. 26.

Põllutöministri käsuga 2. sept. j. a. Nr. 50 § 3 on Jõgewa metskonna meesajalem Eduard Lind kustutatud põllutöministeeriumi ametnikkude nimekirjast tema surma puhul, arwates 19. aug. j. a.

Põllutöministri käsuga 2. sept. Nr. 50 § 4 on Jõgewa metskonna abimeisajalem August Hermann määratud sama metskonna ajut. meesajalema k. t. 7700 mf. palga ja 3500 mf. sõidu-päewarahaga kuus, arwates 19. augustist j. a.

Põllutöministri käsuga 2. sept. j. a. Nr. 50 § 5 on järgmised metskonna meesajalema k. t., ametisele kinnitatud, arwates 1. sept. j. a.

- 1) Kivimõnne metsk. meesajal. k. t. Meisai Pawlow,
- 2) Paaswene " " " Oskar Luustal,
- 3) Jõhwi " " " Alfred Laanso.

Põllutöministri käsuga 2. sept. j. a. Nr. 50 § 6 on järgmised metskonna meesajalemad ameti järgus tõrgendatud, arwates 1. sept. j. a.

- 1) Purdi metsk. III. järgu meesajalem Julius Pape II järku 8700 mf. kuupalgaga,
- 2) Kloostri metsk. III. järgu meesajalema k. t. Samuel Reider II järku 8700 mf. kuupalgaga.

Tartu metskonna abimeisajalema k. t. Paul Heim wabastatakse ametist, tema enese soovil, arwates 1. sept. j. a.

Torma metskonna II järgu metsnik Johan Lihane tõrgendatakse 1. järgu metsnikuks 4800 m. palga ja endise sõidu-päewarahaga kuus, arwates 1. sept. j. a.

Hallingu metskonna metsnik Wiktor Sidorow wabastatakse ametist kui kolmala ja mitte usaldusvääriline isik omas ametis, arwates 1. sept. j. a.

Soodi metskonna II järgu metsnik Helmuth Ehrenberg tõrgendatakse 1. järgu metsnikuks 4800 mf. palga ja endise sõidu-päewarahaga kuus, arwates 15. sept. j. a.

Uwinurme metskonna metsnik Johannes Wäher wabastatakse ametist, ametialal ettetulnud kuritarvituste ja wäärnähutuste tõttu, arwates 28. juunist j. a.

Räpina metskonna asjaajaja Karl Saarna wabastatakse ametist tema enese soovil, arwates 1. septembrist j. a.

Kuusti metskonna asjaajaja Aleksander Sauga wabastatakse ametist, korralduste täitmata jätmise pärast, arwates 10. augustist j. a.

28. septembril 1926 a. — Nr. 27.

Põllutöministri käsuga 9. IX j. a. Nr. 51 § 4 on Järwa ringkonna meesajalem Jaan Kooßen määratud tema enese soovil ja teenistuse huwides Kabala metskonna I. järgu meesajalemaks 10800 mf. palga ja 3500 mf. sõidu-päewarahaga kuus, arwates 1. septembrist j. a.

Põllutöministri käsuga 9. IX. j. a. Nr. 51 § 5 on Järwa ringkonna meesajalemendi k. t. ajutiselt Wiljandi ringkonna meesajalemendi k. t. Woldemar Wallneri peale pandud, arwates 1. septembrist j. a.

Põllutöministri käsuga 14. IX. j. a. Nr. 51 § 1 on Kabala metskonna meesajalem Anton Joab teenistuse huwides ümberpaigutatud Jõgewa metskonna meesajalemaks, endise palga ja sõidu-päewarahaga kuus, arwates 1. septembrist j. a.

Põllutöministri käsuga 14. IX. j. a. Nr. 52 § 2 on Rake metskonna meesajalema k. t. Johannes Siugand, enese soovil ümberpaigutatud Porfuni metskonna meesajalema k. t. endise palga ja sõidu-päewarahaga kuus, arwates 10. septembrist j. a.

Põllutöministri käsuga 14. IX. j. a. Nr. 52 § 3 on Grastrwene metskonna abimeisajalem Woldemar Piller määratud Rake metskonna III. järgu meesajalema k. t., 7700 mf. palga ja 3500 mf. sõidu-päewarahaga kuus, arwates 10. septembrist j. a.

Rawa metskonna abimeisajalem S. Rapsta paigutatatakse ümber tema enese soovil ja teenistuse huwides Gorobento metskonda sama ameti peale, endise palga ja sõidu-päewarahaga kuus, arwates 16. septembrist j. a.

Kilingi metskonna abimeisajalem Karl Kuusik, kes 2. augustist j. a. sõjawäelikele kordamisõppustele mineku puhul sai ajutiselt ametikohuste täitmisele wabastatud, arwata jälle oma ametikohuste täitmisele ajunuks 3. septembril j. a.

Wõru metskonna abimeisajalem Jaan Bergmann wabastatakse abimeisajalema ametikohuste täitmisele arwates 1. oktoobrist j. a., tema enese soovil ja tema määramisepuhul sama metskonna metsnikuks.

Wõru metskonna end. abimeisajalem Jaan Bergmann määratakse sama metskonna I järgu

metsnikuks 4800 mk. palga ja 400 mk. sõidu-päewarahaga kuus, arwates 1. oktoobrist j. a.

Walga metskonna abimeisjallem U. Reichardt'i puhke aeg pifendatafse termiseparanduskliisil ots-tarbel 1. augustist j. a. kuni 1. oktoobrini j. a.

Abimeisjallega kohuste täitjaks määratafse ajutiselt sama metskonna asjaajaja Silla-Paiken abimeisjallega sõidu-päewarahaga j. o. 2200 marka kuus, arwates 1. augustist j. a. kuni 1. oktoobrini j. a.

Piirjalu metskonna abimeisjallem Ernst Niedel, kes 2. augustist j. a. sõjawäelistele kordamisõppus-tele minetu puhul ajutiselt ametikohuste täitmiseft wabastatud fai, arwatafse jälle oma ametikohuste täitmisele asunuks 2. septembril j. a.

Wäina metskonna abimeisjallem O. Sumi komandeeritafse ajutiselt Kuusiku metskonda, jooks-wate tööde korraldamiseks, arwates 15. septem-bris j. a.

Walga metskonna II. järgu metsnik Jaan Tõnisson kõrgendatafse I. järgu metsnikuks 4800 mk. palga ja endise sõidu-päewarahaga kuus, arwates 1. oktoobrist j. a.

Kod. Arthur Kiriloj määratafse Kõpina mets-konna II. järgu asjaajaja k. t. 5500 mk. kuupal-gaga, arwates 1. septembrist j. a.

Kod. Ewald Matzbel määratafse Kuusiku metskonna II. järgu asjaajaja k. t. 5500 mk. kuupal-gaga, arwates 1. augustist j. a.

Gorodentko metskonna ajulise asjaajaja k. t. Andreas Affen määratafse sama metskonna asja-ajaja k. t. 5500 mk. kuupalgaga, arwates 1. sep-tembrist j. a.

Torma metskonna asjaajaja Diedrich Suurwäli, kes 2. augustist j. a. sõjawäelistele kordamisõppus-tele minetu puhul ajutiselt ametikohuste täitmiseft wabastatud fai, arwatafse jälle oma ametikohuste täitmisele asunuks 3. septembril j. a.

30. septembril 1926 a. — Nr. 28.

Gorodentko metskonna abimeisjallem J. Mautin paigutatafse ümber tema enese soowil ja teenistus huwides Rawa metskonda sama ameti peale, endise palga ja sõidu-päewarahaga kuus, arwates 15. septembrist j. a.

Karksi metskonna abimeisjallem G. Kauffeldt wabastatafse abimeisjallega ametikohuste täitmi-seft, arwates 1. oktoobrist j. a. tema enese soowil ja tema määramise puhul sama metskonna mets-nikuks

Karksi metskonna end. abimeisjallem G. Kauffeldt määratafse sama metskonna I järgu metsnikuks 4800 mk. palga ja 500 mk. sõidu-päewarahaga kuus, arwates 1. oktoobrist j. a.

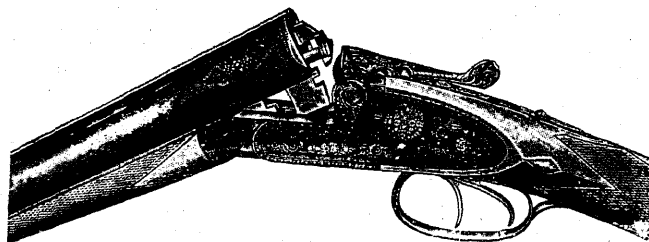
Peawalitsufe metjakorralduse osakonna noor. maamõõtja Eskar Soplepmann, kes 2. augustist j. a. sõjawäelistele kordamisõppus-tele minetu puhul ajutiselt ametikohuste läimiselt wabastatud fai, arwatafse jälle oma ametikohuste täitmisele asunuks 3 septembril j. a.

Peawalitsufe ajuline tööhõud Alma Treuholdt wabastatafse ametist, arwates 1. oktoobrist j. a. ajulise tööhõud wajaaduse möõdumiseft.

Peawalitsufe aj. ufsehoi-d-a-käskjala k. t. Leida Jast, kes 16. septembril j. a. kod. Johan Kull'iga abiellunud, nimetatafse peretonna nime järele Kull'iks.

Galender käfstraamatn

esft saatsid raha ära: 32) Karula metst., 33) Klooftri metst., 34) Wändra metst., 35) Lubru metstkond, 36) Nimla metst., 37) Sonda metst.

Soowitan maailma-kuulsaid kahe- ja kolmeraudseid ja hi-, niisama ka kuulipüsse võistle-mata odavate hinda-dega, Greifelt & Co., Gewehrfabrik, Suhl i. Thür, Saksamaal.

Püsside tellimisi võtavad ka vastu, vabriku hidadega,

p ü s s i k a u p l u s
Alex. Passup,

Tallinnas, niisama ka kõik teised paremad püssikauplused Eestis.

Wäljaandja: Eeesti Metsateenijate Ühing.

Wastutaw toimetaja: J. P. O. I.

J. Zimmermann'i trükikoda Tallinnas.

METSAOKSJONID.

Enampakkumisel müüakse:

1) 1. detsembril 1926 a. kell 12 päeval:

a) Rakvere vallamajas:

Püssi metskonnast 134,79 tiinu, 58 tükis, hinnatud 2.258.895 mk.

Roela metskonnast 11,20 tiinu, 4 tükis, hinnatud 249.716 mk.

b) Pärnus, Astoria ruumes:

Audru metskonnast 101,78 hekt., 110 tük., hinnatud 5.023.662 mk.

2) 2. detsembril 1926 a. kell 12 päeval:

a) Adavere metskonna metsaülema kantseleis **Adavere** metskonnast 42,71 hekt., 37 tükis, hinnatud 839.690 mk.

b) Rakvere vallamajas:

Paasvere metskonnast 99,20 tiinu, 45 tükis, hinn. 1.391.011 mk.

Tudo metskonnast 57,75 tiinu, 11 tükis, hinnatud 776.568 mk.

Lähemaid teateid müügile tulevate metsatükkide kohta annavad kohalised metsaülemad ja metsade peavalitsus Tallinnas, Kiriku t. 4

Metsade Peavalitsus.

Metsamaterjalide oksjonid.

Suusõnalisel enampakkumisel müüakse:

15. novembril k. a. kell 12 riigi metsatööstuses, Tallinnas, Toomkiriku pl. nr. 3:

a) Piirsalu metsk. Ellamaa r/jaamas asuvad umbes 73,5 k.-s. I ja II sordi küttepuid, 4 üksuses, alghindadega 4600—5200 mrk. kantsüld;

b) Jõhvi metsk., Jõhvi r/jaamas asuvad umbes 155 k.-s. III ja V sordi küttepuid, 4 üksuses, alghindadega 2900—4000 mrk. kantsüld;

17. novembril k. a. kell 12 Narva metskonna kantseleis, Narvas, Aia tänn. nr. 2:

a) samas metskonnas Naroova kaldal Kriuscha küla kohal asuvad sekvestreeritud 17,5 k.-s. propse, 13,8 k.-s. küttepuid, 17 tk. — 112,8 k.-j. okaspuupalke ja 50 k.-j. latte, 3 üksuses mitmesuguste alghindadega.

19. novembril k. a. kell 12 Vändra metskonna kantseleis, „Rõusal“, Vändra kaudu:

a) samas metskonnas sekvestreeritud palgid, propsid, teibad, latid ja küttepuid, mitmes üksuses, mitmesuguste alghindadega.

26. novembril k. a. kell 12 Erastvere metskonna kaniseleis, Erastvere - Söödil:

a) samas metskonnas metsas asuvad umbes 75 k.-sülda I—V sülda küttepuid, 7 üksuses, alghindadega 2400—4700 mrk. kantsüld.

Pakkumisest osavõtjatel tuleb 10% pakutava üksuse kogualhinnast oksjonikomisjonile kindlustuseks sisse maksa. Lähemaid teateid müüdivate metsamaterjalide kohta saab riigi metsatööstuselt ja vastavatel metsaülematelt.

Riigi metsatööstus.

Eesti Mehaanilise Puutööstuse Aktsiaselts

A. M. LUTHER

TALLINNAS

VALMISTAB:

mööblit, vineer-kartonge, -kohvleid,
-kooliranitsaid, -aktimappe, -käsi-
rumlid, -toolipõhju, -platesid,
-labidaid jne.

MÜÜGIKOHAD:

TALLINNAS: Vana-Posti tänav nr. 9.
TARTUS: E. V. Jürgens'i juures, Vana t. 17.
VALGAS: P. Saretok'i juures, Kesk tän. 15.
PETSERIS: E. Nassar'i juures, kaubareas.
VILJANDIS: R. Eitelberg'i juures.
RAKVERES: Roman Jürgens'i juures.
PÄRNUS: J. D. Ammende juures.